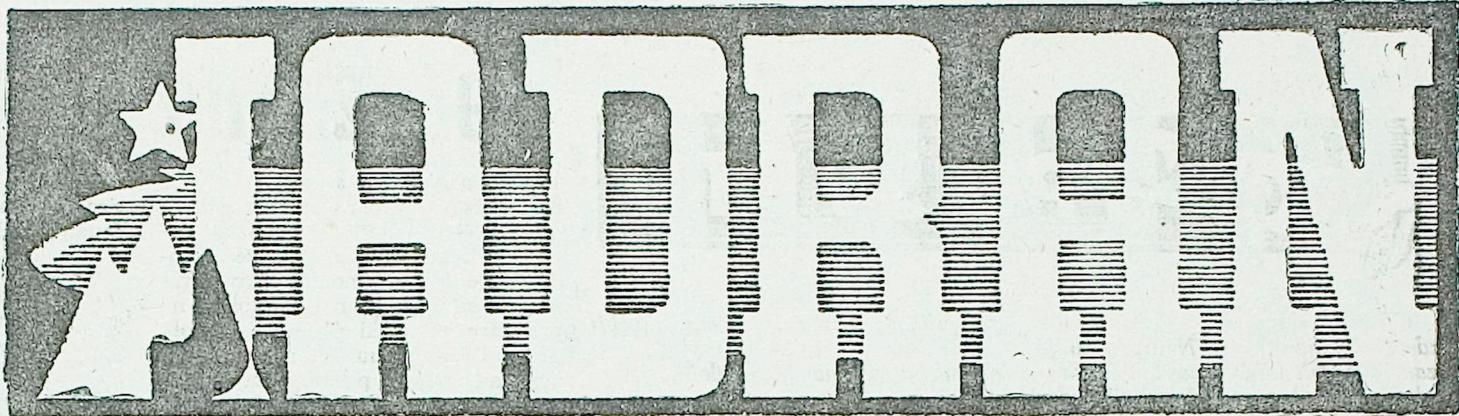

SLOVENSKI ZADRUGA

Uredniški odbor — Odgovorni urednik Ivan Renko — Tiska tiskarna Jadran — Vsi v Kopru — Naslov uredništva in uprave: Kopar, Santorjeva ulica št. 26, telefon 170, poštni predel 2 — Celoletna naročnina 500 dinarjev, poletna din 250, četrletna pa din 130 — Tekoči račun pri Istrski K. B. št. 65-KB1-Z-181
Rokopisov ne vračamo

LETNO IV. ŠTEV. 41

Koper, petek 7. oktobra 1955

POSAMEZNA ŠTEVILKA DIN 10

Seja okrajnega odbora Socialistične zveze

SZDL mora biti pobudnik družbenega upravljanja v šolstvu

V petek je bila v Kopru širša seja okrajnega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva. Predsedoval je tov. Albert Jakopič-Kajtimir. Na dnevnem redu je bil pretres dveh važnih vprašanj iz naše družbene problematike. Najprej so razpravljali o družbenem upravljanju v šolstvu in vzgoji mladine, nato pa še o delu SZDL po komunah.

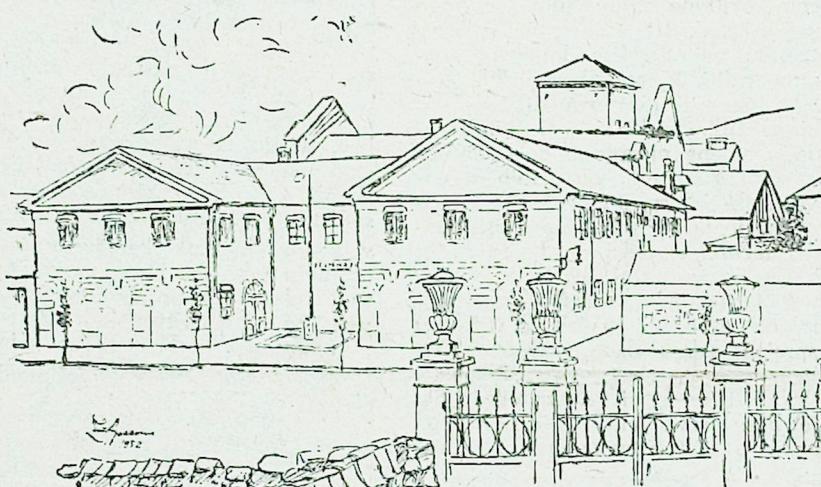
Poročilo o stanju šolstva in posebej družbenem upravljanju te važne veje naše družbene ureditve je podal predsednik okrajnega sveta za šolstvo Stojan Smerkolj. V svojem referatu je zlasti prikazal pomanjkljive materialne pogoje mnogih šol in zavodov za predšolsko vzgojo otrok, pomanjkanje istih (v 25 otroških vrtcih, — od teh so štiri italijanski, — se vzgaja komaj 5 odstotkov otrok). Govoril je o konkretnem reševanju posameznih problemov. Pojasnil je, da so za različne pritožbe na delo učiteljev, posvetljenih in šolskih odborov objektivni in subjektivni vzroki — tako slaba povzema učitelja s šolskim odborom in narobe, slaba povezava šolskega odbora z drugimi posvetljenimi organizacijami; pretirano obsojanje posameznih učiteljev oz. bolj rečeno učiteljev, ker so te v veliki večini. — Vedeti je treba, da so to v glavnem mladi kadri s pčilimi izkušnjami; zato je razumljivo, da delajo tudi napaki, ki jih pa seveda ne moremo v nedogled opravičevati. Tako je bil na Postojnskem konkreten primer, da je bil nek učitelj dvakrat negativno ocenjen za svoje delo in zato predlagan za odpust, pa so monične organizacije interveniralne zanjo, češ, da je politično dober delavec in podobno. V takem primeru političnosti ne moremo ločiti od strokovnosti, kajti svojo politično zrelost učitelj dokaže prav s svojim pravilnim strokovnim delom pri vzgoji mladine, kar mu mora biti prva naloga. Naša družba pričakuje od njega, da bo v prvi vrsti svoj poklic opravil v redu, saj ga je zato tudi predvsem pripravila z govorimi žrtvami na to veiklo življensko nalogo.

Mnogo bi lahko k večim uspehom v vzgoji šolskih otrok doprinela tudi boljša povezava med učiteljem in starši. Premalo je roditeljskih sestankov, na katerih bi učitelji skupaj s starši lahko mnogo storili za boljšo vzgojo otrok. Sploh je še posebno važen tudi doprinos staršev k vzgoji otrok, ker jim prav vsega šola tudi ne more nuditi. So pa primeri, ko se taka vzgoja prav nič ne pozna, marveč nasprotno, pri otroku

je izpodkopana celo učiteljeva autoriteta. Tako je bil že pozue je v razpravi iznemšen primer nekega tovariša, ki zavzema odgovoren položaj v družbi v Kopru, ki ga je učiteljica opozorila na to, da mera tudi sam poskrbeti za vzgojo svojega otroka, ki ne prihaja redno v šolo, se neprimerno obnaša in siabo uči. Na njen očitek, da je otrok najbrž že od doma slabo vzgojen, ker se ga ne prime nobena beseda, jo »tovariš« vzrojil in celo zagrozil, da bo učiteljico poklical na zavoro v svojo pisarno.

V razpravi so tudi govorili o

mladino se je sicer povečala, vendar pa ni dovolj, da si socialistično mladino samo želimo — da jo bomo lahko kot tako vzgojili, moramo na tem tudi delati. Precešnjo skrb povzroča pomanjkanje naraščaja na mnogih področjih zlasti gospodarske dejavnosti, posebno v obrti. Tudi po tovarnah in večjih delovnih kolektivih je mladina preveč započavljena ter pa starejši skoraj ne dajo priložnosti, da bi se izkazala. Tako je po delavskih svetih in upravnih odborih le minimalen odstotek mladincev. Tudi v Zvezu komunistov posamezne mladince sicer

Gimnazija v Kopru

vprašanju socialističnih odnosov v družini, od česar je tudi v veliki meri odvisna pravilna vzgoja otrok. Ne more nam biti vseeno, kakšna bo naša mladina stopila v življenje. Tudi na tem področju se mora poznati vpliv družbenega upravljanja v šolstvu. Močni šolski odbori tudi sami posredno prek svojih zvez s starši otrok, kot tudi neposredno, vplivajo na vzgojo ne samo otrok, marveč tudi staršev. Za ta problem je nujno zelo zainteresirana Socialistična zveza, zato bodo moralni o tem še veliko razpravljati in reševati zlasti občinski odbori SZDL na področju svojega delovanja.

Sprejeli so priporočilo, naj bodoči družbeni plan v skladu s povečanimi možnostmi in splošno gospodarsko politiko v naši državi zagotovi tudi materialna sredstva za razvoj šolstva, za popravilo in ureditev obstoječih in zgraditev še novih potrebnih šolskih poslopij, za opremo učilnic, nabavo učnih pripomočkov itd.

Mladina kaže veliko pripravljenost in voljo do dela. Naša skrb za

sprejemajo, toda starejši ponavadi nimajo pravega kontakta z njimi. Premalo je tudi konkretno pomoči mladinski organizaciji. Tako v Postojni niso mogli dobiti pomoči za izlet na festival v Kranj, v Senožecih mizarski vajenec ni bil podprt podjetja za mladinsko taborjenje LMS, toda zanje se bolj malo cer LMS, toda zanje se bolj malo zanimam in jo prepričamo sami sebi. V Sežani je bil celo primer, da so odgovorni voditelji ZK in SZDL dopustili, da je bila mladinska organizacija razpuščena in ni obnovila dela. Konkretno je bil za to odgovoren tovarš Zabukovec, razen tega pa so stanje višjemu forumu mladinske organizacije še napočno prikazovali, kot da je vse v najlepšem redu.

Po drugi strani pa so mladinci drugod pokazali veliko zrelost. Tako so v Hrpeljah na konferenci, ki se je udeležilo nad sto mladincev, razpravljali o splošnih družbenih problemih svoje občine. Prav tako skušajo mladinci na gimnazijah v Kopru, Postojni in Ilirske Bistrici sami odpomoci mrtvili v družbenem upravljanju šol. Šolski odbori so tamkaj popolnoma neaktivni, ali pa se omejujejo samo na obravnavanje materialnih vprašanj. Tako so dijaki sami na koprski gimnaziji ustavilki marksistični krožek, zanimalo se za mnoga vprašanja družbenega dogajanja. Iščejo tudi pot v Zvezo komunistov, vendar nimajo po teh vprašanjih profesorje na gimnaziji nobenih stikov z dijaki.

Tudi šolski odbor pri osnovni šoli v Kopru, čeprav je izredno močnega sestava, je doslej razpravljale o materialnih vprašanjih, ki zadevajo šolo. Ta je postala že zdaj odločno premajhna za tako število učencev, ki celo ne prestano narašča. V šoli je devet učilnic z osmnestimi oddelki — na vsako dva, tako da so vse učilnice po ves dan zasedene. Razen tega pa so oddelki prekomerno močni, kar seveda nujno vpliva na kvalitetno pouko in ce-

Po poti uspehov

Na kmetijskem področju zaznamujemo v zadnjem času veliko dejavnost. Dobra letina vpliva na razpoloženje in delo gospodarstvenikov, zadružnikov in kmetov, da že pripravljajo načrte, kaj bodo izboljšali in popravili prihodnja leta. Ugodno vplivajo na to razpoloženje tudi ukrepi, ki jih podzemata Zvezna vlada za napredek kmetijstva. Da je bil v kmetijstvu dosežen precejšen napredok, so ugotovili tudi na posvetovanju o gospodarskih vprašanjih, ki je bilo 28. septembra v Beogradu pod predsedstvom tovariša Tita. V sklepih omenjenega posvetovanja so posebno podčrtali — pomen kmetijskih zadrg na vasi, »katerih gospodarska krepitev in gospodarska dejavnost sta bistveni pogoji za nadaljnji razvoj kmetijske proizvodnje v celoti, zlasti pri individualnih proizvajalcih. To so nadalje kmetijska posestva in ekonomije, pa tudi inštituti, zavodi, postaje in ostala središča za pospeševanje gospodarstva.«

V tem okviru sta bili v pondeljek in torek na sedežu Okrajne zadružne zveze v Kopru dve važni seji: seja upravnika kmetijskih zadrg koprskih občin in seja vinogradniško-sadarskega odbora pri Okrajni zadružni zvezi. Ta seja je bila velikega važnosti, saj so se je udeležili člani iz vsega koprskega okraja.

Na tej seji upravnikov kmetijskih zadrg so ugotovili, da upravni odbori premalo razpravljajo o tekočih gospodarskih vprašanjih. Malo je odborov, ki bi imeli pripravljen načrt dela in razvoja zadruge. Skoraj v vseh zadrgah manjka načrtnega dela, s katerim bi upravni odbori lahko pokazali članom, kaj bi bilo treba izboljšati v kmetijstvu. Upravni odbori bi morali pred nastopom zime vedeti, koliko površine so člani namenili za rigolanje in ureditev

Na tej seji upravnikov kmetijskih zadrg so ugotovili, da upravni odbori premalo razpravljajo o tekočih gospodarskih vprašanjih. Malo je odborov, ki bi imeli pripravljen načrt dela in razvoja zadruge. Skoraj v vseh zadrgah manjka načrtnega dela, s katerim bi upravni odbori lahko pokazali članom, kaj bi bilo treba izboljšati v kmetijstvu. Upravni odbori bi morali pred nastopom zime vedeti, koliko površine so člani namenili za rigolanje in ureditev

Na koncu so sprejeli dva sklepa: Upravni odbori kmetijskih zadrg naj čimprej pripravijo načrt dela za dvig kmetijstva; pristopijo naj k pripravam za izdelavo investicijskega elaborata.

Na tej seji vinarsko-sadarskega odbora pa so razpravljali o vseh tekočih vprašanjih vinogradništva in

Sred trgovce smo!

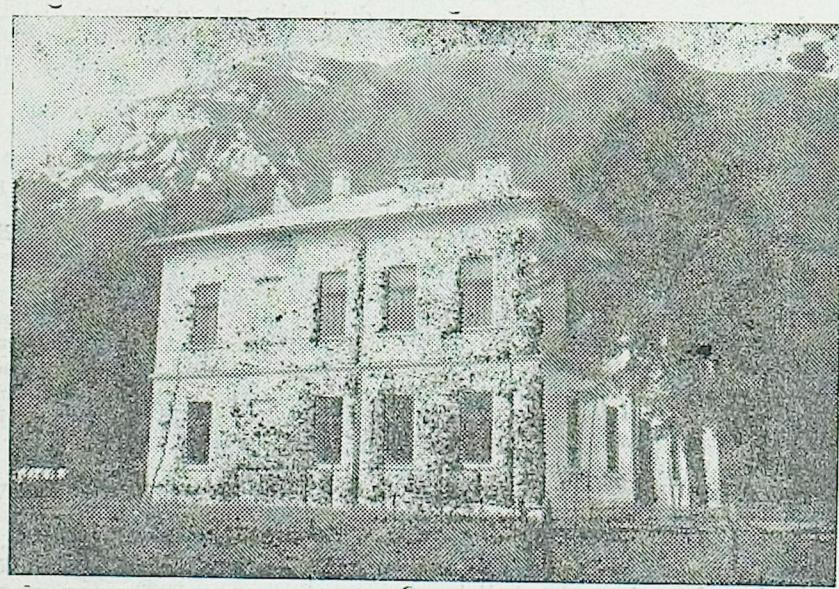
novih vinogradov in sadovnjakov, kako je z jesenskimi setvami, kje nimajo traktorja itd. Naloga upravnih odborov je, da poskrbijo za organizacijo kmetijskih tečajev in strokovnih predavanj v zimskih mesecih.

Okrajna zadružna zveza ima pet kmetijskih strokovnjakov, ki so pripravljeni dati vso možno pomoč pospeševalnim odsekom kmetijskih zadrg na vasi. Skladi za pospeševanje kmetijstva pri zadrgah naj bi v prvi vrsti služili v take namene, ki članom prinesejo gmotno korist in služijo kot vzpopodbuda za nadaljnji napredok.

Zadrugam manjka dobrih strokovnih moči. Vsaka zadružna bi morala imeti po enega agronoma, ki bi vodil razvoj in napredek kmetijstva na področju zadruge. V sedanjih upravnih odborih so dobri in napredni kmetje. Ti pa se ne morejo v tisti meri zavzeti za delo v za-

sadjarstvu na področju koprskega okraja. Povabljeni so bili tudi predstavniki podjetja Fructus, Vino-Koper in Arrigoni, vendar se je posvetovanja udeležil le zastopnik Vino-Koper.

Letina sadja in grozja na področju koprskega okraja je dobra. V Brkinih bo jabolk še več kot so predvidevali. Kljub vsem dogovorom med predelovalnimi podjetji in sadjarji pa nastajajo pri odkupu razne težave. Upravni odbori zadrg — ali upravniki — niso članom pojasnili slrepov, ki so bili spreheti na sestanku v Ilirske Bistrici. Kmetje dovajajo tudi dobra potrošniška jabolka, čeprav je bilo sklenjeno, da bo odkup teh začel šele v novembru. V koprski občini je bil odkup sadja nezadovoljiv. Prevelika je bila razlika med odkupno ceno pri proizvajalcu in menjodrobljeno za potrošnike. Pridelek (Nadaljevanje na 3. strani)

Osnovna šola na Velikem Ubeljskem pod Nanosom

(Nadaljevanje na 2. strani)

Sprehod po svetu

Glavna skupščina Organizacije združenih narodov v New Yorku je zaključila šelenarno zasedanje. Trajalo je dlje, kot so računali. Vendar so razprave rodile precej pozitivnih sadov. Odslej bodo delo nadaljevali v okviru posameznih odborov in komisij. Predvidevajo, da bo zasedanje Glavne skupščine končano do 10. decembra letos.

Med vprašanji, ki so vzbudila največ pozornosti na plenarnem zasedanju, je nedvomno univerzalnost OZN. V primerjavi s prejšnjimi zasedanjami so sicer napravili korak naprej, čeprav so nekatera najvažnejša vprašanja (na primer sprejem LR Kitajske) še vedno predmet začevanja procedur in nepotrebnih mahnin. Zasti velik odmev je zapustil govor vodje jugoslovenske delegacije Koče Popoviča, ki je poudaril, da bi morali članstvo v OZN omogočiti vsem deželam, ki so zanj prosile, a katerih mednarodni statut je jasen. Da je ta problem resljiv, so poudarili tudi predstavniki velesil v minulem tednu. Možnosti so zelo ugodne, kajti nihče ni pripravljen prevzeti odgovornosti za zavlačevanje sprejemanja novih članov in za odlaganje univerzalnosti OZN. Upajmo, da bo poseben politični odbor, ki ima na dnevnem redu tudi točko, opravil svoje delo v duhu teženj večine naprednega človeštva.

V razpravah o razorožitvi se je jasno pokazalo, da bi bil sporazum o tej točki podlaga za vse nadaljnje dogovore o svetovnih problemih. Veliko pozornost je vzbudil nasvet Koče Popoviča, naj bi sprejeli vsaj obveznost, da izdatkov za oboroževanje ne bodo še nadalje povečali. Vse kaže, da je za rešitev tegega vprašanja precej dobre volje, čeprav še ne moremo pričakovati takojšnjih konkretnih zaključkov. V nekaj dneh bo podobor za razorožitev OZN pripravil poročilo, ki ga bodo predložili razorožitveni komisiji OZN na bližnjem konferenci štirih zunanjih ministrov. Tu pa bomo videti, do kam je napredovalo usklajevanje predlogov zahodnih velesil in Sovjetske zveze.

Precej neugoden vtis pa je zapustil sklep francoske delegacije, da se umakne s sedanjega zasedanja. Franci so to storili takoj, ko je skupščina izglasovala sprejem alžirskega vprašanja na dnevnem red zasedanja. Dogodek sam pomeni velik napredok k razširitvi dejavnosti OZN, saj so se doslej o kolonialnih vprašanjih v glavnem pomenile le velesile med seboj. Čeprav se nekateri trudijo, da bi alžirsko vprašanje odložili in s tem pripravili francosko delegacijo k ponovnemu sodelovanju, je vendar malo verjetno, da bi skupščina povsem anulirala svojo pravno odločitev.

Glede prihodnjega dela OZN je vsekakor zelo važna razprava v gospodarskem odboru o ustanovitvi posebnega fonda za gospodarski razvoj nerazvitih držav, v socialnem odboru pa razprava o konvenciji glede človečanskih pravic in pravic narodov do samoodločbe.

Med zunanje političnim dogodki, ki direktno tangirajo našo državo, moramo omeniti predvsem dva obiska, ki sta prispevala k nadaljnemu razvoju odnosov med našo državo in ZDA ter s sovjetsko zvezno Gre za obiska namestnika državnega tajnika ZDA Roberta Murphyja in delegacije Vrhovnega sovjeta SZ. Razgovori vodilnih jugoslovenskih državnikov z Murphyjem so potekali v prijateljskem vzdružju in so pomogli k jasnejšemu razumevanju stališč obeh vlad. V uradnem skupnem poročilu je rečeno, da so bili beograjski sestanki nov dokaz trdrega zaupanja in medsebojnega spoštovanja, ki sta ga vzpostavili obeh držav v zadnjih letih.

Tudi obisk delegacije Vrhovnega sovjeta SZ je pomemben dogodek v vrsti prizadevanj naše države, da utrdi stike z vsemi državami, ki želejo z nami sodelovati na enakopravnih podlagi v cilju svetovnega miru in zblževanja med narodi. Ob prihodu delegacije sta vodja sovjetskih parlamentarcev Volkov in predsednik Zvezne ljudske skupščine Moša Piščade izmenjala zdravici, v katerih sta poudarila željo narodov Ju-

goslavije in Sovjetske zveze, da bi se prijateljstvo in sodelovanje med obeh državama še poglobo.

Po delnem zatisju so v Maroku znova izbruhnili srditi boji med francoskimi četami in domačini. Hkrati je zajel vsa maroška mesta nov val atentatov. Nobenega dvoma ni, da je za te nove nerede kriva neodločnost francoske vlade, ki maroškega vprašanja ne rešuje radikalno, ampak še vedno pod vplivom francoskih kolonistov. Boj, okrog maroške in alžirske krize pa je v zadnjih mesecih zelo omajal enostnost Faurove vlade, tako da je njeni usoda v resni nevarnosti. Francija se s svojim trmoglavim odlaganjem rešitve severno-afrškega problema zapleta v nevarno igro in izgublja na ugledu v svetu. Posledica njenega vztrajanja na stališču, »da je Alžir del Francije in da se torej nihče nima pravice vmešati v notranje francoske zadeve«, je tudi odpoved obiska Faura in Pinaya v Sovjetski zvezzi. Pinay je namreč po francoskih diplomatskih predstavnosti v tujini namignil državam, ki so glasovale za sprejem alžirskega vprašanja na dnevnem red zasedanja glavne skupščine OZN, da utegno točko imeti posledice za njihov razvoj odnosov s Francijo.

V Severni Afriki je ta teden še eno pozitivno stran: ljudje se bodo dogodek pritegnili pozornost svetovne javnosti. Vlad ČSR in Sovjetske zvezze sta namreč sklenili z Egiptom pogodbo o dobavljanju orožja. Klub negotovanju zahodnih velesil se je Egipt postavil na stališče, da gre za trgovinski dogovor in da lahko Egipt kot samostojna država trguje s komer hoče. Egipt se je sicer najprej pogajal z ZDA, vendar so se pogajanja razbila, ker bi šla pogodba o dobavljanju orožja na škodo suverenosti dežel. Razen zahodnih velesil so se razburili tudi v Izraelu, čeprav je Naser jasno povedal, da ima samostojni Egipt pravico do krepitve svojih obrambnih sil.

Družbeno upravljanje v šolstvu

(Nadaljevanje s 1. strani)

lotne vzgoje otrok, ker jim učitelji ne morejo posvetiti posamezno dovolj pozornosti. Tudi dvorišče okoli šole je neprimerno in nezavarovan, kot ni zavarovan celo dohod na prometno cesto, ki pelje tik ob šoli. Treba bo nujno misliti na zgraditev novega šolskega poslopja za osnovno šolo. Najbolj primerena lokacija bi bila v Semedeli, ki se tudi zelo širi in ima že zdaj precejšnje število šoloobveznih otrok.

Ponekje šolski odbori sploh še niso prišli do izraza, ponekje pa celo nepravilno pojmujejo svojo funkcijo. Tako je na primer v Gradenu, na svojem prvem sestanku šolski odbor sprejel sklep, da se bodo v šoli še naprej vršile veselice s plesi. Ker se je tem učiteljski odbor odločno uprl, je celoten šolski odbor dal ostavko. Šola pa je tamkaj vsa demolirana, skoznjo piha veter, ker so razbala stekla na oknih in podobno. Ljudje se še vse premalo zavajajo, da šola ne stoji zaradi učitelja ali morda zaradi oblasti, marveč je šola namenjena za vzgojo njihovih otrok, torej v njihovo lastno korist, če jim je količkaj pri srcu napredek in skrb za boljšo bodočnost svojih potomcev. Le če bodo tako dojemali svoje dolžnosti — tako kot člani šolskih svetov, ali pa tudi le kot nadavni volivci, ki bodo ob pravem času in v pravi namen priložili svoj glas tudi za napredek šole v svojem okolišu.

To bo imelo po drugi strani še eno pozitivno stran: ljudje se bodo začeli zanimati tudi za probleme svojega učitelja, kar doslej ne moremo trdit. V mnogih primerih učitelja na vasi niso sprejeli tako kot bi ga bili, če bi se v celoti zavedali pomena njegovega dela. Prepuščen je sam sebi, ob slabih stanovanjskih in splošnoživljenskih pogojih, je zlasti mladi učiteljski kadar izgubljal veliko veselje in polet, s katerim je začel delati. Stanje je v tem pogledu tako resno, da je moral občinski svet za šolstvo v Kopru sprejeti sklep, da bo vsem učiteljem v bolj oddaljenih krajih preskrbil in opremil stanovanje. Saj je bila prava kulturna sramota tako, kako je učitelj na primer stanoval

v Gradini: na vegastih tleh slamarica s prašno slamo za posteljo, vse drugo pohištvo pa še zabojo.

Za tako stanje se krive predvsem politične organizacije. Zgodilo se je, da je učitelj prišel v vas, kjer se je najprej obrnil na predsednika SZDL. Za noben svoj problem in tudi za stanovanjski ni našel razumevanja, dokler ni na župnikovo ponudbo dobil stanovanje v farovžu. Ker tudi sicer politične organizacije niso pokazale zanimanja za njegove probleme, se je končno docela odtrujil političnemu življenu na vasi. Po drugi strani pa je tudi res, da je vzgoja, ki jo danes nudijo učiteljske bodočim vzgojiteljem šolskih otrok, enostranska in zato pomajkljiva, neživiljenska v toliko, kolikor niso ti učitelji pripravljeni tudi na gospodarsko problematiko vasi. Učitelji bi morali poznati tudi napredno kmetijstvo in druge probleme, o katerih bi lahko z ljudmi razpravljali in jim tudi svetovali. Tako se pa največkrat dogaja, da so celo z ročnimi deli skregani in jih le slabno poznajo. V tem pogledu bo tudi moralno učiteljske izpopolnitvi svoj učni program.

Mladini na vasi je treba dati primerno nadomestilo za njeno izživljjanje, ki se zdaj v glavnem odvija po gostilnah in drugih neprimernih krajih ob raznih hazardnih in drugih igrah na karte, ob mori in podobno. Predvsem bi morali misliti na telovadna in prosvetna društva, na športna igrišča in podobne naprave. S tem jo bomo iztrgali tudi iz misticnega sveta, v katerega jo še vedno pehajo zaostali starši, čeprav sami mladini ni prav nič do njega. Tudi v kolikor hodijo v cerkev, delajo to samo zato, da ubogajo in ustrezajo staršem. Naša skupnost bo torej morala dati več sredstev tudi za ureditev telesno-vzgojnih objektov, kar je tudi ena od nujnih nalog. Duša vsega, torej tudi telesne in pošolske vzgoje na vasi, pa mora biti učitelj. Zato je vse obsodbe vredno, da na primer koprsko učiteljske nima profesorja za telesno vzgojo, da imajo vse koprske šole s Partizanom vred eno samo telovadnico in podobno.

Mnogo več bo treba napraviti tudi za širšo izobrazbo (zlasti v strokovnem pogledu) kmečke mladine, ki je že odrasla osnovni šoli. Njen znanje je za naprednega kmetovalca vse preveč enostransko, ozko in zastarelo. Veliko so da v tem pogledu napraviti že z večnimi tečaji o kmetijskih vprašanjih, zlasti pa bi se moralni mladi kmečki ljudje, v kolikor je to le mogoče, solati v kmetijskih šolah. Tudi za to se morajo zavzeti politične organizacije in zlasti SZDL. Konkretna naloga s tem v zvezi je ta, da je treba prepričati čim več mladincev, naj se vpisajo v kmetijsko šolo v Ravnu pri Pivki. Tam imajo tudi kmetijsko posestvo in je torej pouk vsestranski. Žal pa je letos šola moralna prav zaradi premajhnega števila vpisanih gojencev odložiti začetek pouka za nedoločen čas. Prijavilo se je samo 12 učencev in tudi naknadna okrožnica zadrgam je ostala brez odziva.

Ceprav se pripravlja spremembu šolskega sistema, vendar nove osemtletke le ne bodo mogle povsem nadomestiti kmetijskih nadaljevalnih šol. Bolje bo le za one mladince, ki se pripravljajo na vajenško dobo. Doslej so namreč morali imeti malo maturo, če so hoteli stopiti v uk. Le malo kmečke mladine pa je maturo tudi imelo. Največja zapreka pri učenju je bil ponavadi tudi jezik. Odslej bo šola učence bolje pripravljala na vstop v življene.

Posebno vprašanje je strokovno izobraževanje obstoječih kadrov, zlasti v gostinstvu, ki je na našem področju izredno važna gospodarska panoga. Gostinska zbornica bo organizirala trimesčni tečaj za nekvalificirane kadre. Zanimanje pa je zelo majhno, saj se je od 580 takih gostincev samostojno prijavilo za tečaj le pet oseb, 15 pa jih je prijavilo podjetje. Kakšno je stanje, nam pa najbolje pove dejstvo, da je na primer v hotelu Metropol v Piranu 35 natakarjev, od tega pa 80 odstotkov nekvalificiranih močil.

Dogaja se, da nekateri starši posiljajo nedoletne otroke na težko delo, da pa jih po drugi strani nocojo dati v uk — ker morajo zanječe plačevati, čeprav dobitajo morda tudi doklade, da so zaposleni. Treba pa je tudi pri samih vajencih zaostri vprašanje plače, zlasti pa vprašanje varčevanja in s tem vsega privatnega življenga vajencev.

Razpravljalci so še o uvedbi raznih tečajev, ki so zlasti važni glede na dejstvo, da je na koprskim področju še dokaj nepismenih in poipisnih mladincov. Povrnili so se še na družbeno upravljanje v šolstvu ter navedli razne pomajkljivosti. Tako je v koprski občini bilo za šolstvo odobrejnih 11 milijonov dinarjev investicij, izkoristeno pa samo 20 odstotkov, kar je kaj slabu spričevalo za aktivnost šolskih odborov in tudi političnih organizacij zlasti SZDL. Osnovni zaključek te razprave je bil, da je treba povsed postaviti šolske obore in poživeti njihovo delo. Zlasti juri mora pomagati SZDL, ker mora prav ona biti osnovni iniciator družbenega upravljanja tudi v šolstvu.

Sprejeli so še sklep, da je treba zagotoviti materialno podprtje in pomoc učiteljem in šolam, zlasti po bolj oddaljenih krajih. O problemu šolstva in o družbenem upravljanju pa panege naj razpravljajo tudi občinski odbori SZDL na svojem področju. Organizacije ZK in SZDL se morajo za ta problem posebej zainteresirati in zlasti družbenemu upravljanju v šolstvu posvetiti največjo pozornost. Le tako bomo dosegli tudi v šolstvu tisto stopnjo, ki odgovarja našemu splošnemu družbenemu razvoju. Vedno moramo imeti pred očmi dejstvo, da bomo le ob sodelovanju vseh činiteljev, torej tudi SZDL, vzgojili v šolski in pošolski dobi našo mladino tako, kot to zahteva naša pot v socialistično prihodnost.

R. B.

Eno leto sporazuma

Prvo leto novega ozračja v jugoslovensko-italijanskih odnosih je znamenito. Kompromisna rešitev tržaškega vprašanja je prinesla vrsto ukrepov in sporazumov za oboje-stransko razumevanje in sodelovanje. Načrti so se začeli razvijati odnosni v pravcu izvajanja londonskega sporazuma in sodelovanja na gospodarskem, kulturnem in drugih področjih. Že lani aprila je bil podpisani v Rimu okvirni trgovinski sporazum, ki je dal realno osnova za praktično izvajanje ekonomskih vprašanj. Tako je bilo rešeno lani dvajset vprašanj od reparacij do trgovinskih poslov. Letos pa je bila sklenjena že vrsta sporazumov, nekateri pa se še sklepajo, med njimi je tudi sporazum o ribolovu. V tem pogledu so prav tako pogajanja o tehničnem sodelovanju. V Beogradu in Milanu sta bili ustavnovljeni italijsko-jugoslovenski trgovinski zborunci, ki sta znatno doprinesli k pospeševanju gospodarskih odnosov. V Trstu tudi deluje taka zboranca za pospeševanje gospodarskega sodelovanja med Trstom in Jugoslavijo. Ta bo zlasti prišla do veljave, ko bo začel funkciorirati regionalni trgovinski sporazum.

Gospodarska izmenjava je dosegla v tem letu visoko raven, gospodarske vezi so se razširile in okreple. Italija je prišla v prvem četrletju na prvo mesto v jugoslovenskem izvozu, kar spet dokazuje, da so široke možnosti zaradi vzajemnih koristi gospodarstva obeh držav za še nadaljnje razvijanje takega sodelovanja.

Toda sodelovanje se ni omejilo samo na gospodarsko področje. V ozračju razumevanja se je to razširilo tudi na kulturno in športno področje. Vladi obeh držav se trudita, da bi rešili vsa vprašanja, ki izvirajo iz londonskega sporazuma. Nedavno je bil v Vidmu podpisani sporazum o malem območju, da ne bo težav pri odstranjevanju šovinizma. Dolga leta hladne vojne in napihanja tržaškega vprašanja

so brez dvoma zapustila posledice. Na površje so prišli celo nekateri zagrizeni, »borci za obrambo pred slovensko nevarnostjo. Toda sporazum je bil močan udarce za taketo kroze v Italiji. V Trstu bolehalo na pomajkljivosti. Tako je v cerkev, delajo to samo zato, da obupajo in ustrezajo staršem. Naša skupnost bo torej moralna dati več sredstev tudi za telesno-vzgojne objekte, kar je tudi ena od nujnih nalog. Duša vsega, torej tudi telesne in pošolske vzgoje na vasi, pa mora biti učitelj. Zato je vse obsodbe vredno, da na primer koprsko učiteljske nima profesorja za telesno-vzgojno vajo. Primer tega je pismo tržaških slovenskih pravnikov italijskemu Kongresu pravnikov, v katerem med drugim zahtevajo, da se preneha s preganjanjem oseb zaradi njihove prejšnje politične dejavnosti.

Priznati je sicer treba, da so po drugi strani v temu priprave za graditev novega kulturnega doma v Trstu, ki naj bi bil nadomestilo za požgani slovenski Narodni dom. Nadalje je italijski minister za pravosodje Rossi izjavil, da bo v kratkem predložen ministrskemu svetu zakonski načrt, ki ureja vprašanje slovenskih šol v Trstu in na Goriškem. Toda vse kaže, zlasti pa počasni splošni razvoj odnosov med obeh državama, da so negativni pojavi posledica prevelikega vpliva šovinističnih krogov na predstavnike obeh oblasti. Pričakovati je treba vsekakor, da bo splošni razvoj odnosov med Italijo in FLJR, kakor tudi politični položaj na Tržaškem vplival, da bo šovinizem vedno bolj zgubljal tla pod nogami. Važnejši so ekonomski problemi in v interesu obeh držav je treba storiti vse, da se odstranijo negativni pojavi in da se bo vedno bolj krepilo vsestransko sodelovanje.

NEW YORK. V krogih OZN pripravljajo načrt za odložitev razprave o vprašanju Alžira v Generalni skupščini. Upajo, da bi ta načrt, ko bi bil sprejet, pripravil Francijo do tega, da bi prenhalo bojkotiranje Generalno skupščino. V obveščenih krogih se je zvedelo, da je perujski delegat v OZN dr. Victor Belaunde predlagal ostalim delegatom, da bi raz

Izreden gospodarski dogodek v hrpeljski občini

ZAKLAD V BRKINIH

Ze zdavnaj so imeli v Brkinih opekarino. Ceprav je tamkaj kratek svet, je vendarle med vsemi Javerje in Obrov veliko nahajališče ilovice. V dolini Jezerina (že samo ime priča, da je bilo tam neko jezero) so debele plasti najboljše ilovice v Jugoslaviji.

Po vojni so nekateri domačini, ki so vsaj delno poznali kvaliteto in količino ilovice, že večkrat potiskuli zainteresirati odzovorne gospodarstvenike za postavitev opekarne, kar pa je bilo vse doseg brez uspeha. Sele v zadnjem času so temu vprašanju posvetili več pozornosti, k čemur je zlasti pripomogla nova upravna razdelitev. Za zadevo se je osebno zavzel predsednik hrpeljske občine Anton Ovtarič, ki je bil pri tem deležen podporo gospodarskih organov že pričevšem sežanskem okraju, kot tudi zdaj pri novem koprskem. Inicijativno za eksploatacijo je dala pravzaprav Kmetijska zadruga v Obrovu, ki je predvidevala zgraditev opekarne. Seveda pa je bilo treba po prej opraviti raziskovalna dela, ki naj bi ugotovila, če se sploh izplača začeti z delom — in pri tem se je pravzaprav začela sreča Brkinov.

Raziskave so namreč presegle vse pričakovanja. Strokovniki pri Zavodu za raziskavo materiala in konstrukcij LRS, ki so raziskali teren in ilovico analizirali v laboratoriju, so ugotovili, da sega do 35 m globoko in da jo je tudi ob močem izkorisčanje za približno 200 let! To pa še ni vse! Ob raziskavi se je namreč pokazalo, da je to ilovica posebno dobre kvalitete, ki je do slej pri nas sploh ni bilo. Primerena je za izdelovanje samotne ploščice in tako imenovanega »klinkelera« — ploščice za tlakovanje hodnikov, kuhinj in stranskih prostorov po stanovanjih in javnih lokalih, za izdelovanje keramike, belih ploščic za oblogo zidov in v kuhinjah, kopati-

nicah in drugih prostorih, po vsej verjetnosti tudi za izdelovanje porcelana in elektroporcelana itd. Freneze namreč brez spremembe temperaturom nad 1300 stopinj Celzija in klinkira šele pri 1350 stopinjah. Razen tega pa so ugotovili pri raziskovanju, da je ta ilovica najboljša in neobhodna surovina za izdelovanje barv, ki smo jo uvažali zlasti iz Češkoslovačke, no letu 1945 pa nam je sploh primanjkovala. To je seveda takoj prišlo na vno stroj kovnjakom pri barvni industriji in neka tovarna barv je takoj naročila prvi kontingen — 3000 ton ilovice, ki jih je treba takoj dohaviti. Ponudila je 3 dinarje za kilogram, kar znesе samo za to prvo naročilo devet milijonov dinarjev. Prav tem je tovarna ponudila tudi akcijacijo na to vsoto, da bodo Brkinici lažje premagali težave pri začetnih delih. Treba je namreč takoj postaviti sušilnice za ilovico in urediti pot od nahajališča do glavnih cest.

S tem se je odprla vsej hrpeljski občini nepričakovana in močna gospodarska osnova, ki bo rešila težko vprašanje zaposlitve domačega prebivalstva, za vso občino pa bo bogat vir dohodkov, ki bodo omogočili in pospešili njen vsestranski razvoj.

TRGOVSKO PODJETJE

„Mesopromet“
v Kopru

Telefon 92

kupuje vse vrste živine za zakol
po najvišjih dnevnih cenah

Po poti

napredka v kmetijstvu

(Nadaljevanje s 1. strani)
grozja je povprečno dober. V viših legah bitve občine Šmarje je grozja 20 odstotkov več kot lani. Posebno dobro in kvalitetno vino bodo imeli na področju vasi Puče— Koštabona, kjer ima grozja do 22 stopinj sladkorja. V nižinah koprskih in vangelske doline, v okolici Izole in v Sečoveljski dolini je zadnje deževje pokvarilo do 30 odstotkov grozja.

Pridelek terana na Krasu bo dober. S trgovijo bodo počakali še kakih deset dni, da bo popolnoma dozorel. Nekateri kmetovalci, ki so bliže Vipavski dolini, so člani Vinarske zadruge v Vipavi. Ta zadruga uživa veliko zaupanje vinogradnikov. Pri oddaji grozja dobijo člani akontacijo, dokončen obračun pa sledi v juniju prihodnjega leta. Grozje odkupuje zadruga po skupinah, tako da člani niso oškodovani pri cenah za boljše sorte grozja. Značilno je dejstvo, da je vino v zgornji Vipavski dolini boljše kot v spodnji. Ker je poslovanje Vinarske zadruge v Vipavi dobro in posloveno, se člani trudijo, da sadijo izbrane sorte trt, ki dajejo kvalitetna vina, ceprav da to več dela in skrb. Na spodnjem Vipavskem pa gledejo le na množinski pridelek grozja.

V razgovoru o poslovanju zadrug so ugotovili, da so nekateri upravniki popolnimi gospodarji zadrug. Sadjarški odbori in kmetijski pospeševalni odseki imajo večkrat težave z njimi in največkrat ne naletijo pri svojih akcijah na njihovo pomoč in razumevanje. Tako se je zgodil primer, da je upravnik neke zadruge v Brkinih očital članu sadjarskega odseka, da se vika v njegove posle, ko se je zanimal za prodajo sadja. Pri tem je treba vedeti, da je vsaka zadeva, ki jo upravnik zadruge ali pa celotni upravni odbor sklene brez posvetovanja s člani, slabo opravljenega. Mnogokrat pride zaradi tega do izraza samovolja posameznikov ali samo nekaj članov zadruge, zato je nujno treba vse važnejše sklepe o delovanju in poslovanju zadruge predložiti v razpravo in odobritev članstvu.

Pospoševalne odseke v kmetijskih zadrugah bo treba prav tako nujno utrditi. Ti odseki naj se osamosvojijo v svojem delovanju in naj po stanju samostojno telo z lastnim proračunom. Kjer zadruge še nimajo teh odsekov, je nalogu strokovnjakov in zlasti agronomov, da jih ustavijo. Potem se ne bodo več dogajali primeri, kot je bilo to v vasi Poljane v Brkinih: član pospoševalnega odseka KZ Obrov se je zavzel za to, da so kmetje tiste vasi dobili umetna gnojila iz zadružnega sklada za pospeševanje gospodarstva, seveda po znizani ceni, nato pa so jih prodali naprej kmetovalcem sosednjih vasi in pri tem celo nekaj »zaslužili«. Morda se to ni zgodilo iz kakšnih špekulativnih namenov, marveč preprosto samo zato, ker v tej vasi še nikoli niso uporabljali umetnih gnojil in zato mogeče nimajo zaupanja vanje. Iz tega primera je lepo razvidna nujnost postavitev organa, ki bo kmetom znal prikazati koristi umetnega gnojenja, pa tudi drugih ukrepov na prednega kmetijstva.

Sadjarstvo v Istri in na Krasu je tako zanemarjeno, da bo potrebno več let dela za ureditev sadovnjakov in dvig sadarske proizvodnje. Kmetijski strokovnjaki imajo namen, izbrati pridne kmečke madeniče in jih izisolati za sadarske pomočnike. To bo osnovni kader za ureditev starih in nasaditev novih sadovnjakov in vinogradov, kar bo sadjarstvo dvignilo na tak nivo, kot si ga v prihodnosti želimo. Za vzgojo mladega drevesa je na terenu nekaj drevesnic. Največje so v Ankaranu, na Debelem rtiču, v Odolini pri Podgrahu in v Ilirske Bistrici.

Nove sadne plantaže so bile do slej urejene pri Urbancih pod Pomjanom (tri in pol ha mandljevega in 10 ha mačanega orahovega in lešnikovega nasada), v Dekanu (24 ha mandljevega nasada), pri Antonu (4 ha mandljevega nasada) in v Kortah (7,7 ha vinogradov, med katimi so posajene tudi oljke). Prav tako so v bližini Kort zasadili tudi še 9,5 ha s trtmi sortnega črnega vina.

IZ PIRANSKE OBČINE

SZDL-nosilec kulturno-prosvetne dejavnosti

Občinski odbor SZDL v Piranu je obravnaval s predstavniki političnih in drugih organizacij prosvetne in kulturne probleme s svojega območja. Sestanka sta se udeležila tudi Aliberti Jakopič - Kajtimir in predsednik nove občine Davorin Ferligoj. Oba sta obširno in uspešno posegla v diskusijo. Izčrpno portorožno počelo občinskoga SPK je podal tov. Rutar Stanko.

Razprava je ostvilita marsikatero vprašanje vzgoje, kulture in prosvete v novi občini. Ljudje so z zadovoljstvom sprejeli novo upravno spremembo, saj predstavljajo komune v vsem, tudi v prosveti in kulturni, odločen korak naprej. Nova piranska občina ima številna gospodarska podjetja in razvito kmetijstvo, turizem pa nudi najboljše pogone za vsestranski razvoj in napredok.

Kako je bilo pri nas do zdaj s kulturno - prosvetno dejavnostjo? Družbeno upravljanje šol počasi napreduje, šolski odbori so ponekod že formalnost. Povezava med šolo in domom po roditeljskih svetih je slab, ceprav bi morali vzgojni problemi sloneti prav na teh stikih. Skoraj nikjer ni rešeno vprašanje šolske kuhinje, ki bi moral imeti razen svojega prvotnega namena tudi važen vzgojni pomen za otroke in za starše. Premalo pozornosti posvečamo raznim dogodkom, ki bi jih morali s primernimi proslavami včasini globoko v otrokovo zavest (sprejem v solo, prehod v višje šole, sprejem v pionirsko organizacijo, proslava Novoletne jelke in obisk dedka Mraza itd.)

Važna pa ni samo vzgoja šolskih otrok, ampak tudi nadaljnja vzgoja delovnega človeka. Prosvetno in kulturno delo načelno navadno na požrtvovalnosti posameznikov. Večina društva dela nenačrno in ne širi svoje dejavnosti na različne veje

prosvetnega ali športnega udejstvovanja. Lep in zgovoren dokaz te trditve so zadnje športne prireditve v Portorožu, ko so mariborski veslači odnesli obmorcev vsa prva mesta.

Vzroki za slabše uspehe v prosvetnem, kulturnem in vzgojnem delu so tudi v premajhnem zanimanju raznih odborov SZDL in sindikalnih podružnic za ta vprašanja. Mnogi pozabljajo, da je kulturno-prosvetno delo tudi politično delo, zato mora biti vključeno v splošno dejavnost SZDL. Prav tako ne nudijo dovolj opore temu delu razne naše sindikalne organizacije, ki vidijo ves poudarek le na strokovnosti.

Za poživitev in za smotnejše delo na naši prosveti in kulturni so na zadnjem sestanku SZDL sprejeli razne sklepe. Odbori SZDL bodo tako ustvarile množičnost kulturno - prosvetnega dela, kar je eden prvih pogojev za uspešni razvoj in napredok kulture v naši družbi.

Na področju nove piranske občine

čaka vse naše organizacije še prav posebna naloga: vzgoja pravilnega odnosa naših ljudi do inozemcev.

Vse naše organizacije, politične in

kulturno-prosvetne, naj vzbujajo v ljudeh ponos socialističnega človeka in čut odgovornosti. To bo vsem ljudem ob naši slovenski obali le v

splošno korist.

VIR

Težave nižje gimnazije v Ilirske Bistrici

V petek 23. septembra se je sestal šolski odbor za gimnazijo v Ilirske Bistrici.

Tov. Franc Munih, ravnatelj gimnazije je predložil odboru predlog proračuna za leto 1956, ki je v izdatkih in dohodkih za 993.000 dinarjev večji od proračuna v letu 1955. V letu 1956 naj bi znašal 4 milijone 446.000 dinarjev. V razpravi po posameznih postavkah izdatkov je bila zlasti obravnavana postavka honorarno nagajevanje učnih moči, ki je zelo visoka. Zadeva je bila pojasnjena z dejstvom, da na gimnaziji zelo primanjkuje učnih moči ter je obstoječi kader prisiljen poučevati več ur dnevno nad predpisanim številom učnih ur, kar se seveda honorarno plačuje.

Pri obravnavanju prostorov in učnih moči smo se spoznali s problemi, ki niso razveseljivi. Nižja štirirazredna gimnazija razpolaga namreč s petimi lastnimi učilnicami in eno izposojeno sobo v dijaškem domu. Torej vsega 6 prostorov, v katerih morajo profesorji poučevati 11 številčno zelo močnih oddelkov, posebno odkar je bila ukinjena gimnazija v Knežaku. Na teh 11 oddelkov odpade 10 učnih moči, ravnatelj sam pa razen svojega rednega dela zamenjuje enajsto moč, ki je ni. Pri tem je treba prispevati, da je samo 11 oddelkov prav zaradi pomanjkanja učnih moči in učilnic, sicer bi jih bilo več.

Tovariš Mumih je člane odbora seznanil z novimi, pravkar nastalimi težavami. Edini slavist na gimnaziji, prof. Breclj Boža, je namreč premeščena v Postojno, zanje pa je bilo obljuhjeno nadomestilo. Učitelj, ki naj bi prof. Brecljevo nadomestil, pa nì slavist, razen tega pa je vprašanje, če bo sploh prišel. Posledično je, da v vseh oddelkih tretjega in četrtega razreda ni pouka slovenskega jezika.

Nadaljnji problem je tudi telovadba. Za ta predmet tudi ni učitelja. Glede na veliko število učencev in zelo majhno telovadnico bi morali vaditi v 22 skupinah, to je le po polovico oddelka, vsled česar bi bila potrebna še dva učitelja telovadbe, poleg enega predvidenega, ki ga pa tudi še ni.

Analiza tovariša Muniha je zgodovino dokazala, da je nezasedenih učnih ur še za 6 učnih moči, od katereh so neobhodno potrebne za prvo silo vsaj 3 do 4, sicer bo uspeli letosnjega šolskega leta zelo problematični, posebno pri teh višjih razredih.

V nadaljevanju diskusije je tovariš Munih ugotovil, da je potrebno postaviti tajnika gimnazije.

Analiza učnega načrta je pokazala, da nista zastopana dva važna predmeta, in sicer ročna in gospodinska dela, za kar kažejo učenci veliko veselje. Za ročna dela ni raz-

položljive odgovarjajoče delavnice, vendar se nekateri dijaki kljub temu samoinicirano in neobvezno ter brez učitelja vadijo z ročnimi deli v manjšem prostoru. Prav tako je med dajakinjami živo zanimanje za gospodinska dela. Problem so prostori in učne moči.

Mladina mora biti gonilna sila pri širjenju naprednih idej v mestu in na vasi

Na prvi konferenci mladinskega aktivista koprsko gimnazije v novem šolskem letu so razpravljali o nalogah mladinske organizacije in o programu dela. Tako bodo v letosnjem šolskem letu organizirali politično-ideološka predavanja, marksistični krožek, svečano akademijo ob 36-ti obletnici ustanovitve SKOJ-a, uprizorili bodo francosko komedijo »Srečni dnevi«, izdajali bodo srednješolsko glasilo »Naša misel« in priredili športno tekmovanje z dijaki VI. gimnazije v Ljubljani.

Konferenci, ki jo je vodil predsednik mladinske organizacije Bruno Eler, so prisostvovali tudi gimnaziski profesorji z ravnateljem Peterom Martincem in predsednica okrajnega komiteja ljudske mladine Kopra Marija Vogričeva.

V živahnih razpravah, v katerih sta sodelovala tudi Vogričeva in ravnatelj gimnazije, so poudarili, da mora srednješolska mladina pomagati všim političnim, kulturnim, prosvetnim in športnim organizacijam pri njihovem delu. Prav tako pa je tudi naloga mladine, da aktivno sodeluje pri uveljavljanju in razvijanju socialističnih odnosov med posamezniki ter pri utrjevanju novega komunalnega sistema. Tovarišica Vogričeva je dejala, da morajo biti naši dijaki nosilci napredne miselnosti pri socialističnem preoblikovanju vasi. Predlagala je, da bi gimnazijski mladini ustanovila mladinsko univerzo, v kateri bi obravnavali probleme mladinske vzgoje in razna vprašanja iz družbenega življenja. Omenila je, da moramo posvetiti posebno pozornost pravilnemu razdeljevanju štipendij.

Direktor gimnazije pa je poudaril, da se še ni na koprski gimnaziji uveljavljeno družbeno upravljanje šole. Vzrok je v tem, da se šolski odbor še ne zaveda vseh svojih pravic in dolžnosti in da bo moral poživeti svoje dejavnosti.

Ob zaključku konference so izvolili tudi dva predstavnika v srednješolski mladinski komite in sklenili posredovanje, da bi tudi gimnazijski mladini kmečki staršev uživala pravice socialnega zavarovanja, tako kot jo višešolska. V.

Andrej Pagon

Hvala za bratko pozornost!

Prebivalci Ravna in Nove vasi so v nedeljo doživelji dan, ki ga zlepa ne bodo pozabili. Pozdravili so v svoji sredi člane pevskega zbora »Dušan Žerebu« iz Novega mesta, ki so jim poleg lepih narodnih, umetnih in partizanskih pesmi prinesli v dar še krasno knjiznico — 618 leposlovnih, znanstvenih, mladiških in strokovnih knjig s knjižno omaro vred. Kaj to pomeni za ti dve vasi, ki sta kot številne druge bile toliko let brez knjig, brez tistega prijatelja in spremjevalca v življenju, ki mlademu in staremu človeku širi obzorje ter pomaga na poti napredka in razvoja, vedo le tisti, ki jih je fašizem tega oropal.

Pred kulturnim domom so se zateli zbirati ljudje že več časa pred napovedanim prihodom gostov. Vas so okrasili z zastavami, da bi tako tudi na zunaj dali izraza in poudarka temu dogodku. Ko so se gostje pripeljali z avtobusom, jih je

ga mesta, kki naj bo potrdilo naše povezave... »Tovariš Gojkovič se je v imenu prosvetnega društva in vaščanov zahvalil: »Tako toplo name je v srečih, ker ste nam prinesli slovensko knjigo. Ta knjiga bo pomagala dvigati in širiti našo kulturno in narodno zavest. Kaj naj rečem v zahvalo za tak dar, ikrena, prav ikrena hvala.«

Prisrčni slovesnosti so ljudje, ki so napolnili dvorano kulturnega doma, sledili z velikim zanimanjem. Gostje so nastopili s koncertom izbranih narodnih, partizanskih in umetnih pesmi. Za vsakoto so jih navzoči nagradili z navdušenim ploskanjem. Morali so celo ponoviti tisto o Ribničanah, tako je bila vsem všeč.

Po koncertu so si ljudje veseli ogledali knjižno omaro s knjigami, ki so bile razstavljene v dvorani, se razgovarjali o vsebinu in vrednosti. Nova knjižnica bo imela veliko vnetih obiskovalcev, kar bo največje zadoščenje darovalcev za plemenito gesto.

Ogarev

Tretji gostinski in turistični zbor v Piranu

Tretjemu zboru gostinsko-turistične stroke LRS, ki je bil v torek in sredo v Piranu, je prisostvovalo 1200 delegatov iz vse Slovenije. Poučili so referate o letošnji turistični sezoni v Sloveniji, o vzgoji gostinskega kadra, o nalogah sindikalnih podružnic v izvajjanju tehničnih, zdravstvenih in higienskih ukrepov v gostinstvu ter o delavskem samoupravljanju v gostinstvu. Iz poročila tajnika republiškega odbora gostincev Borisa Matajca je bilo razvidno, da se turistični promet v Sloveniji neprestano veča. Tako je letos obiskalo letoviške kraje v naši republiki nad 400.000 turistov, predvidevajo pa, da se bo obisk gostov do konca leta še dvignil na najmanj 500.000, kar je dvakrat več, kot je bil obisk v najboljši turistični sezoni pred vnojno.

Posebno pozornost je vzbudilo poročilo predstavnika republiškega odbora sindikatov turistične in gostinske stroke Lojzeta Donže o vzgoji gostinskega kadra. Poudaril je, da bo potrebno poskrbeti za strokovno kvalificirane moći v gostinstvu in ustvariti med gosti večje spoštovanje do gostinskih delavcev. Omenil je, da je prihodnje ne smemo napak, ki jih delajo posamezniki, posloševati tako, kot se je to dogodilo letos v tisku. Zaradi maloštevilnih primerov, da natakarji svoje službe ne opravljajo po principih odnosov socialistične gostinske morale, je prišlo marsikdaj do krivčne obhodljitve, da gostinska stroka ne izvršuje nalog, ki jima do družbe.

V obširni razpravi so diskutanti poudarili zahtevo po izboljšanju strokovne usposobljenosti gostincev: Domačini so postavili zahtevo, naj bi v Portorožu osnovali šolo za gostinske cadre, kar pa je neizvedljivo. Taka in zelo kvalitetna šola je v Ljubljani, vendar se s tega področja šola v njej minimalno število gojencev.

Zbora so se udeležili tudi predstavniki ljudske oblasti in množičnih organizacij, tako predsednik SZDL in sekretar OK ZKS za koprski okraj Albert Jakopič - Kajtimir, republiški poslanec Julij Beltram - Janko, tajnik OO SZDL Koper Martin Greif - Rudi, predsednik zveze

Spremembe voznega reda na avtobusnih progah

S pondeljkom, 10. oktobra, bo avtopodjetje »Slavnik« v Kopru uvelo na treh novih avtobusnih progah: Koper — Divača — Sežana — Koper, Koper — Ilirska Bistrica — Knežak — Koper in Koper — Vremenski Britof — Ribnica — Pivka — Postojna, nekatere spremembe voznega reda.

Na proggi Koper — Divača — Sežana: odhod iz Kopra ob 12 in 17.15 uri, prihod v Sežano ob 13.35 in 18.50 uri. Odhod iz Sežane ob 7 in ob 15 uri, prihod v Koper ob 8.35 in ob 16.35 uri.

Na proggi Koper — Il. Bistrica — Knežak: iz Kopra ob 14.14, prihod v Knežak ob 17.10 uri. Iz Knežaka ob 6.10, prihod v Koper ob 8.10 uri.

Na proggi Koper — Vremenski Britof — Ribnica — Pivka — Postojna: odhod iz Kopra ob 15, prihod v Postojno ob 17.15 uri, odhod iz Postojne ob 6.15, prihod v Koper ob 8.30 uri.

V

gostinskih zbornic Jugoslavije Krsto Filipovič, predsednik republiškega sveta sindikatov Slovenije Jože Jurač in drugi.

Sklepi tega zborovanja bodo pomemben doprinos poslovanja gostinskih delavcev in tudi doprinos našemu celotnemu turističnemu razvoju.

V

TEDEN

V SEZANI so v okviru Društva prijateljev mladine ustanovili delovni odbor z nalogo, da organizira Teden otroka. Clani odbora so se zelo zavzeli za dobro izvedbo programa in sklenili, da bo ves teden posvečen vzgoji in pomoči našemu otroku. Mladina brezplačno gleda primerne filmske in lutkovne predstave. Za starše otrok so tri predavanja in sicer o zdravstvu, o pravilni prehrani otroka in o vzgoji otrok. Zdravnik dr. Cergolj zo vso šolsko mladino rentgensko pregledal. Za učence, ki se vožijo v šolo, je odbor pripravil mlečno kuhičino. Ob zaključku tedna bo v kinodvorani akademija s primernim sporedom. Odbor je posebno skrb posvetil vajenski mladini in se je zavzel za to, da poskrbi za prime-

Pomembna obletnica

V nedeljo so se prebivalci Slovenske Istre spominjali 12-letnice velike nacijašistične ofenzive. V prvih dneh oktobra 1943 je prebivalstvo Slovenske in Hrvatske Istre preživeleno eno največjih nacijašističnih ofenziv, ki so imele namen dokončno osvobodilno gibanje na tem področju. S požiganjem vasi, streljanjem talcev in drugimi grozadestvji je okupator tedaj opustil istrijski vasi in naselja.

Odslej praznujejo prebivalci istrijski vasi 2. oktober kot praznik. Takratnim žrtvam so na kraju ustrelitve postavili spomenike in spominske plošče. Letošnje proslave so imelo še poseben poudarek, ker so tudi kraji dokončno pripadli matični domovini, obenem pa je to deveta obletnica njene osvoboditve. Posebno lepo proslavo so organizirali v Pobegih-Cežarjih pri spomeniku padlih borcev, kjer se je proslave udeležilo več sto ljudi. V Kubedtu so imeli proslavo pred spomenikom padlih borcev, kamor so položili več vencev. Govoril je član vaščega odbora Zvezne borcev. Na kraju Varda nad Kubedom pa so proslavi v vasi odkrili majhen kamnit spomenik petim neznanim borcem, ki so jih Nemci postrelili na tem kraju. Tu je imel spominski govor tovariš Jakomin. V Smarjah je vaški odbor Zvezne borcev organiziral komemoracijo s sprevodom na grobove žrtv. Borce so na grob položili lep venec, predsednik Zvezne borcev Stanko Uličnik pa je imel kratki spominski govor. Podobne proslave so bile tudi po drugih vasih.

Sodna kronika

Pred okrajnim sodiščem v Kopru sta pred kratkim zagovarjala mechanika Ljubo Miklavčič in Nikolja Ristič, ker sta prodala dvokolo, ki ga jima je nekdo dal v popravilo. Miklavčič je dobil 4 mesece zapora in 1000 din globe, Ristič pa dva meseca zapora in 400 din globe.

Pismo uredništvu

POJASNILO

ZADRUŽNE HRANILNICE IN POSOJILNICE r. z. z. n. j. v KOPRU

Zadružni organizaciji, ki se je dne 30. pr. m. oglasila pod rubriko »Pismo uredništvu«, dajemo popolnoma prav. Smatramo pa za potrebo dati v javnost naslednje obvestilo, ki naj demantira govorice o težkem stanju našega plačilnega prometa.

V prih vrsti želimo povedati, da se je izvršil prenos računov zadružnega okraja Sežana dne 17. 9. 1955 ter da so bili pri prenosni nalogi komitentov izvršeni pri Hranilnici torek dne 20. 9. 1955.

Poprej namreč to ni bilo mogoče, ker terja vsak tak prenos določen tehnični postopek. Žal pa moramo pri tem priznati, da so naši izvršeni nalogi zaostali v Kopru, ker niso bili do kraja razčleneni odnosi z Narodno banko FLRJ. Zato verjamemo, da je prišlo do zastoja, ki ga navaja članek v svojem dopisu in proslimo zadružne organizacije, ki so bile pri tem prizadete, da nam to oprostijo. Kajti, kot rečeno, ni šlo za namerno »neekspeditivnost«, pač pa je bila to posledica tehničnih težav.

V zvezi z gornjim želimo pojasnit, ti še sledče:

Zadružna hranilnica in posojilnica v Kopru se zaveda, da je sedanj sistem plačilnega prometa za njene komitente precej neugoden zato, ker mora vsak nalog iti v predhodno izvršitev dveh sedežev Narodne banke. Zato pa je v toku priprava za knjigovodstvo osamosvojitev podružnic v Postojni in Sežani, razen tega pa za izključitev Hranilnice v direktni plačilni promet z ostalimi kreditnimi podjetji. Z našo strani je bilo urenjeno vse potrebno in upamo, da bo vprašanje rešeno v najkrajšem času.

OTROKA

ren prostor, kjer naj bi se ta mlađina izživila zahtevam današnjega časa primerno.

V POSTOJNI. Na otroškem igrišču je bila v pondeljek slovenska otvoritev Tedna otroka, ki se jo je udeležilo okrog tisoč otrok. Po govoru tovarišice Sotlarjeve je nastopil mladinski pevski zbor. Na igrišču je telefonska sekacija montirala nekaj telefonskih aparatov in razgovori so bili otrokom v velikansko veselje. Trgovine so svoje izložbe okrasile s knjigami za mladino, slikanicami, slikami o delovanju počitniške zveze in igračami.

V PIRANU. V okviru Tedna otroka so v Piranu ustanovili Društvo prijateljev mladine. Med tednom so bila razna predavanja o negi otrok in predstave lutkovnega gledališča. Občinski Svet za socialno skrbstvo je prispeval 35.000 din za nabavo zvezkov za šolsko mladino.

V TOLMINU. Na vsem področju bivšega tolminskega okraja poteka Teden otroka zelo živahn. V Tolminu je vse živo na otroškem sejmu. V Cerknem bo tak sejem ob zaključku tedna, vsak dan pa je za otroke kaj novega. Skoro vsa podjetja so razumela pomen Tedna in ga po možnostih podprtja. Po vseh pa so se izkazale s prispevkvi kmetijske zadruge in tudi privatniki.

Nesrečen konec „črne vožnje“

S službenim avtomobilom, ki ga je vozil Karel Hrvatin iz Kopra, se je vesela družba odpeljala na »lumpanje« v Portorož. Nazaj grede je bil tudi sam Hrvatin močno »pod gasom« in se je zaradi hitre in neprevidne vožnje zakotil 8 metrov globoko izpod ceste na oviniku iznad Strunjana. K sreči »potnik« niso bili težje poškodovani. Skoda na avtomobilu, ki je družbenega lasta, znaša nad pol milijona dinarjev.

Nesreča z motornim kolesom

V torek zvečer okrog 11. ure sta se prevrnila z motornim kolesom na cesti od avtopodjetja »Slavnik« do Kopra natakar Josip Bogdan in njegova kolegica Zorica Doriš. Pri padcu sta oba zadobila težke telesne poškodbe. Prepeljali so ju v izoljsko bolnico. Njuno stanje je zelo resno, ker imata oba tudi zelo močan pretres možganov.

PODJETJE ZA IZPOSOJEVANJE FILMOV

LJUBLJANA, ZRINSKEGA 9

telefon 32-270, tek. račun pri KB v Ljubljani 60-KB 1-Z-74,

Vam pripravlja za novo sezono celo vrsto najkvalitetnejših filmov

svetovne proizvodnje

V mali dvorani Gledališča v Kopru je od 5. do 14. oktobra letos

RAZSTAVA SLIK

slov. impresionista MATIJE JAME. Razstava je odprta vsak dan od 10. do 12. in od 15. do 18. ure.

SPLOŠNA TRGOVSKA
IMPORT - EXPORT
KOPER

VAM NUDI SVOJE USLUGE
SOLIDNO POSLOVANJE — NIZKE CENE!

Ljudska in Študijska knjižnica v Kopru

Slovenska prosvetna društva, ki so delovala v okoliških vasih, so že pred prvo svetovno vojno organizirala ljudske knjižnice. V Plavjah, Dekanij, Škofijah in nekaterih drugih vasih so doseglo te knjižnice znaten razvoj, ki je bil prekinjen po koncu prve svetovne vojne. Društva so bila razpuščena, njihova javna dejavnost zatrta, knjige pa uničene. Delo se je odslej razvijalo ilegalno. Knjige, ki so krožile, so bile v pretežni večini privatne last, vendar se je tradicija vzdrževala in živila do osvoboditve. V krajih s tradicijo so novoustanovljene ljudske knjižnice naše ugodno tla za svojo rast, težje pa so se uveljavljale tam, kjer tradicije ni bilo. Dekani, Plavje, Škofije, Marezige imajo svoje knjižnice, ki uspešno delujejo, v nekaterih drugih vasih pa knjižnice niso urejene, ker manjka za to delo usposobljenega kadra.

Mestna knjižnica v Kopru je bila v minulosti povezana z ozkimi interesi mesta samega. Imela je znanstven značaj, posle izposojaanja širšim slojem je opravljala le slučajno. Zaloga knjig, ki jo je nudilo čitalcem, je bila pičla, nabavljala pa je predvsem dela znanstvenega značaja. Šele po osvoboditvi se je nena dejavnost razširila tudi na področje ljudskega knjižničarstva. Zbirke so razmeroma naglo rasle, hitreje od zbirki in finančnih možnosti pa povpraševanje bralcev. Mestna knjižnica se je začela razvijati enosransko na škodo študijske knjižnice. Ločitev obeh knjižnic je postala nujnost. Ločevanje je zahtevalo še nekaj mesecov dela in je bilo končano koncem poletja. Dne 12. septembra je začela poslovati Ljudska knjižnica kot samostojna ustanova.

Knjižnica je urejena po sodobnih

Koncert moškega zbora iz Novega mesta

Vsek pevski zbor ima svoje značilnosti, poroje v pestrosti zborovega sestava, v njegovi inteligenčni strukturi ter v dirigentu in njegovi sugestivni sili. Koncert, ki ga je priredil MOSKI ZBOR »DUŠAN JEREBO« IZ NOVEGA MESTA, je bil v nekem smislu sličen. Tridejni spored slovenskih narodnih, umetnih in borbenih pesmi je bil tolikanj nenavaden izbor slovenske zborovske kulture, da bi bil vsak povprečen glasbenik nad njim po pravici začuden. Cudno neuverjena zbirka različnih pesmi z različnim značajem in pomenom je bila vendarje izvedena v takšni obliki in s takšno pevsko kulturo, da zasuži vse priznanje in spoštovanje.

Običajno osnovno vsakega zborovskega sporeda tvori smotrna porazdelitev lažjih in težjih pesmi, da je slogovno in vsebinsko sorodnih stvaritev, upoštevajoč seveda njihovo zunanjost. Prav zaradi tega je bilo izvajanje moškega zboru KUD »Dušan Jerebo« prese netljivo. Kajti njegov spored ni tvoril neprenehne poti od lažjega k težjemu, niti od nezanimivega k zanimivemu, temveč je bil v svoji sestavi dokaj pisan, kljub temu pa zadovoljiv in zanimiv v izvedbi. Cudilo me je predvsem to, da je novomeški zbor izvajal lažje skladbe šibkeje od težjih, med katerimi so bili tudi taki zbori, ki povzročajo preglavice celo poklicnim skupinam. Med lažjimi skladbami so pa bile pesmi, ki jih pojo v vsaki vasi, čeprav morda v drugačnem vzdružju in z drugo interpretacijo. Vendar je treba priznati tako zboru, kakor tudi dirigentu tov. Marklju, da sta bili zvočnost zboru ter interpretacija polni, doživeti in prepričljivi.

Druža sivar, ki jo moramo štetiti v prid zboru in dirigentu, je popolna artikulacija, čista izgovorjava književne in narečne slovenščine. Malokateri poslušalec ve, da pomeni prav izgovorjava v pevskem zboru dokaj važen činitelj, od katerega zavisi polovica pevskega uspeha.

Nekaj pa je treba kljub vsemu nekoliko bolj kritično presojati. To je dinamični razpon, ki ga je pokazal zbor ob svojem nastopu. Občutno je bilo pomanjkanje pravega pianissima, kakor tudi fortissima; prav zaradi tega so zbledeli nekateri dinamični vzponi, ki bi sicer dosegli precej večji učinek. Pohvaliti pa

načelih, ima abecedni avtorski in naslovni katalog, ki je urejen po jazikih. Fond ima 2800 del v nekaj več kot 3000 zvezkih. Dela v slovenščini in italijansčini so zastopana v približno enakem številu, manj pa je knjig v srbohrvaščini, nemščini in francoščini. Angleških del zaenkrat še ni.

Ker je zbirka nova, ima seveda tudi pomankljivosti, ki jih bo skušala knjižnica odpraviti. Pri ločevanju smo morali upoštevati interese Študijske knjižnice, zato so v zbirkah Ljudske knjižnice nastale nekatere vrzeli. Manjšajo dela slovenskih pisateljev iz dobe med dvema vojnami in iz dobe pred prvo svetovno vojno. Zbirka knjig iz časa po osvoboditvi je popolnejša, le število izvodov je nezadostno. Kupovali so namreč le dva izvoda vsake knjige in še to le v zadnjem času. Upamo, da bo to stanje kmalu izboljšano, saj imajo nekatere organizacije v Kopru knjižnice, ki niso urejene in ne služijo svojemu namenu, pa so obljudili, da bodo knjige, ki presegajo okvir njihovih knjižnic, podarili Ljudski knjižnici. Za pomoč se bomo obrnili tudi na industrijo, ki bo, tako vsaj upamo, pokazala prav toliko razumevanja za naše potrebe, kot ga uživajo ostale knjižnice v industrijskih krajih.

Bodoče naloge Ljudske knjižnice v Kopru so zelo obvezne. Zaradi svojega osrednjega položaja bo prej ali slej prisiljena prevzeti vlogo okrajne ljudske knjižnice. S tem bi prišel v njen delokrog obsežen teritorij, ki mu bo moral pomagati z nasveti, z izposojevanjem knjig, ki jih vsake knjižnice ne bi imele, s solanjem knjižničarjev itd.

Vse te naloge bo lahko opravljala, če bo imela na razpolago primern prostor. Danes se Ljudska in

je treba drobno, notranjo dinamiko in agogiko nekaterih pesmi, ki so vsled tega našle v zborovi interpretaciji pravi izraz.

Ne bi hotel v podrobnosti naštavljati vrste pesmi, ki jih je zapel zbor na svojem koncertu v Kopru, rad bi pa navedel to, kar se mi zdi najvrednejše in za novomeški zbor najznačilnejše.

Kakor ni prvi del sporeda prinesel nič posebnega in značilnega, tako je drugi del presenetil z Bučarjevo »Tam, kjer pisana so poljau in Foersterjevo »Razbiten časou. Pri Jerebovi »O kresuu pa je bil tempo drugega dela nekoliko prepočasen in zadržan, v dinamiki pa prevez enolink. Tretji del sporeda je pravzaprav predstavljal zbor v pravilni luči, ker je ustvaril lepši vtis celote in enovitosti, v zvočnosti ter interpretaciji pa glasbeno doživetje, ki ga je težko pozabiti.

V splošnem je moški zbor KUD »Dušan Jerebo« lepo uglašeno in glasovno izenačeno glasbeno telo; pri solistih bi bilo seveda potrebno odpraviti pretirani portamento, ker nekoliko moti. Vendar pa mislim, da je v Sloveniji malo takoj visoko kvalitetnih amaterskih zborov.

Vladimir Lovec

Matija Jama: Mati in deta

Študijska knjižnica stiskata v skupnem prostoru, ki obsega 5 sob. V teh sobah je razen upravnih prostorov in čitalnice, vključenih približno 45.000 knjig, vse časopise, kar ga imamo, vse revije itd. Polozaj je postal neznosen. Prošnje in posredovanja so ostala do danes brez uspeha. To vprašanje pa je treba rešiti čimprej, ker bo sicer nastal v delu popolen zastoj.

V. M.

Pred okrajno konferenco ljudsko-prosvetnih delavcev v Kopru

Spremeniti bo treba način dela

Po vsej Sloveniji se živahnopravljajo na okrajne konference ljudsko-prosvetnih društev in Svobod, na kar bo diskurzija. Glavna naloga delegatov na okrajni konferenci pa bo, da iznesejo najvažnejše probleme ljudsko-prosvetnega dela s svojega območja in da izvolijo deležate za izredni kongres vseh ljudsko-prosvetnih društev in Svobod na Jesenicah. Za kongres na Jesenicah bomo izvolili za naš okraj 22 delegatov, in sicer: Koper 5, Izola 1, Piran 2, Postojna 5, Ilirska Bistrica 2, Pivka 1, Sežana 4, Divača 1, Hrpelje 1.

Priprava na okrajno konferenco so bile kratke seje ljudsko-prosvetnih delavcev po občinah. V Kopru je bila pretekel petek. Udeležilo se je je le 5 zastopnikov LP iz območja kopranske občine (Dekani, Osp, Trupe, Marezige in Gračišče). Tudi članov iniciativnega odbora občinske LP ni bilo. Nezainteresiranost članov odbora in ljudsko-prosvetnih delavcev po terenu kaže, da nekaj ni v redu, da potrebuje naše ljudsko-prosvetno delo pozitivite, najti je treba nove prijeme, spremeniti način dela in odnos do te važne veje našega socialističnega družbenega razvoja. Prav gotovo bo to prinesla okrajna konferenca, še veliko bolj pa izredni kongres na Jesenicah.

Kongres na Jesenicah bo prinesel novega in svežega duha v naše ljudsko-prosvetno udejstvovanje. Na podlagi vsestranskega in plodnega dela LP so se v zadnjem času pri nas razmahlile Svobode, ki imajo zlasti tradicijo v industrijskih središčih naše republike. Svobode so v rokah delovnih ljudi, ki so jih izvolili njihovi delovni tovariši in predstavljajo demokratizacijo LP. Naša ljudsko-prosvetna dejavnost se je pač razvijala vzporedno z našo splošno demokratizacijo (družbeno upravljanje, delavski svet itd.). Mogočen in odločen korak naprej po tej poti pa bo ljudska prosjeta napravila s kongresom na Jesenicah, kjer bo prišlo do združitve vodstev LZ in Svobod, katerih delo naj se razširi na celotno področje ljudsko-prosvetne dejavnosti. Kongres naj tudi reši in opozoril široko javnost na kulturno-prosvetna vprašanja, ki so predmet številnih razprav, pa vendar niso še rešena. Delegati na kongresu (okrog 320 iz vseh okrajev Slovenije) naj bodo ljudje, ki dejansko vodijo kulturno politiko na svojem območju, da so ti ljudje tudi strokovni vodje raznih skupin prosvetnega udejstvovanja. Kongres so postavili na Jesenice, v delavske center, ki mu dajejo njegove Svobode kulturno-politično obeležje in kjer se je že uveljavil vpliv delavskega razreda. To bo obenem združitev vseh naših pozitivnih socialističnih sil industrijskih središč, vasi in mest na kulturno-prosvetnem poprišču. Odsele bo tak kongres vsako leto, in sicer vedno v drugem okrajnem središču. Na kongresu bodo posebne konference o posameznih panogah kulturno-prosvetnega dela, o strokovni poglobitvi in vplivih političnega vodstva. Kongres bo tudi sprejel nov statut, ki bo korektura do sedajnjega statuta LP in Svobod, podelil pa bodo tudi zlata odlikovanja najbolj zaslužnim ljudsko-prosvetnim delavcem.

Se na kratko nekaj o pripravah na Jesenicah za kongres, ki bo 22. in 23. oktobra. Seveda se Jeseničani na to velikoljubno skrbno pripravljajo. Na Jesenicah, na Bledu in v Gozd-Martuljku, kjer bodo delegati prenočevali, bo vrsta prireditve. V mestnem gledališču na Jesenicah bo 21. oktobra zvezčer premiera drame »Molčeca usta«, v dvorani delavskega doma pa bo jeseniška družina uprizorila dramo »Lacko in Kreli«. V Gozd-Martuljku bo koncert moškega in mešanega zborja jeseniške Svobode, na Bledu pa koncert pevskega zborja »France Prešeren« iz Kranja. V soboto zvezčer bo na Jesenicah koncert simfoničnega orkestra Slovenske filharmonije iz Ljubljane, v Gozd-Martuljku koncert jeseniške godbe na pihala in na Bledu revija vseh odsekov jeseniške Svobode. V nedeljo pa kongres bo do na Jesenicah promenadni koncerti godb na pihala jeseniške, javniške in drugih Svobod.

Z. L.

Razstava impresionista Matije Jame v Kopru

ni in v Avstriji, dokler se ni stalno naselil v Ljubljani, kjer je 4. aprila 1947 tudi umrl.

Matija Jama se je posvetil slikarstvu iz svojega notranjega nagiba, kar je bil tudi vzrok, da se je odrekel mogoč udobnejšemu in tedaj tudi ugledejšemu poklicu pravnika. Bil pa je človek, ki je sam sebe kot umetnika našel šele, ko je v sebi razumsko spoznal in izgradil smisel slikarstva. Potem pa je postal vse do svoje smrti z neverjetno do slednostjo zvest svojemu odkritevnu idealu.

V risanju in v slikanju se je poskušal že kot otrok. Toda ne v soli in ne kdaj pozneje ni mogel Jamer noben izmed učiteljev toliko ogreti, da bi mogli govoriti o njegovem vplivu. In čeprav se Jama tuji Ažbetu kot učitelju ni podal, je vplival na njun družbo, s katero se je srečaval v njegovi delavnici in francoski impresionizem je našel odmev tudi pri njem. Predvsem je bila za Jamo važna prijateljska zveza, ki jo je za vse življenje sklenil z Jakopičem. Deloma skupno, deloma vsak zase, sta odtej študirala naravo z edinim ciljem, da bi postala slikarja svetlobe, kar se je glasilo geslo impresionizma. Jama je bil najprej v pretežni meri risar in akvarelist, pozneje pa je postal njegovo glavno izrazilo oljna barva. Kmalu so imenovali Jamo najdognanejšega tehnika slovenskega impresionizma.

Prišli so uspehi doma in v tujini, Jama pa je želja po spoznaju novih slikarskih izrazov peljala vedno dalje, veliko je ustvarjal in naglo menjaval svoja bivališča. Stari Jama pa je tudi doma doživel čas, ko se je slovensko slikarstvo pod vplivom barvnega realizma vrnilo k večnemu viru slikarske umetnosti: k barvnim lepotam opazovanega sveta in njeni vidni barvni upodobitvi.

Se veliko več o Jami kot o slikarju pa nam bodo povedala njegova dela ob obisku razstave.

S KOLESARJI od Triglava do Jadrana

Se sekundo in ... »Start!«
Sodnik je zamahnil z rdečo začetnico in kolesarji so se pognali v veliko tekmo.

»Srečno! In pozdravite naše morje!«

Gledal je za nami, dokler nismo izginili za ovinkom. Tako smo se poslovili od mnogih prijaznih Bočanov.

Pred nami se vije asfaltirana cesta. Dolga pa do Postojne in morna. Pelje nas po dolini Soče, mimo prelepega slapa Bokelja v vnožju Rombona, Humna v Vršnje glave. Za nami ostajajo vasi in nez-

Udaril je naravnost po asfaltu in obsel Tolmin. S tem je pridobil srednjo 15 minut, ki jih je baje izkoristil v senci. Naj bo kakor koli že, sodniki so ga videli in ga diskvalificirali. Tako in tako pa bi nič dosegel, saj je prizvolil na cilj prve etape v Postojno še dve ure za zmagovalcem Petrovičem, čeprav je imel tiste četrti ure prednost.

V Tolminu, Mošu na Soči, v Doblarju, Kanalu, Anhovem in v Plavah, - povsod so z veliko nestrpnostjo pričakovali kolesarje v njih navdušeno pozdravljali. Dalje je vodila pot skozi Solkan in Novo Gorico čez Pristavo v Rožno dolino, od tam pa v Ajdovščino, Vipavo in Podnanos. Tu čaka trd oreh - devet kilometrov dolg vzpon po poti Nanosa do Razdržnika. Kdo mu bo kos? Ali Ljubljaničan Zanškar v Rečen Smerčan vzdrlaval? Pobegnila sta že v Anhovem. Skozi Pristavo nad Rožno dolino sta še smuknili brez defekta. »Oh, če bi teh ne bilov, so poznaje tarički. Morda so misili, da bi Petrovči ne bil v tem primeru zmagovalec. Toda nezgoda številka 2, kakor pravijo gumi-defekti, ne poteka. Kogar ta zadene, naj se brez občutljivanja pripravi na najmanj 20 kilometrov vožnje z največjo možno hitrostjo. Mar ni v tem vprašaju moči in vzdržljivosti? In poleg drugih je prav na Pristavi v neposredno bližini asfaltirane ceste imel to smolu! Koprčan Della-santa. Tri minute zaostanka, in bilo je dovolj, da se je po vsej Vipavski dolini sam boril proti burji, ki ga je včasih takoj zanala in mu jemala sapo, da je prizvolil v Podnanos ves izmučen. Dohitel je sicer skupino, toda bilo je že prepreno. Kot nezgoda številka 2, tako ne počiva niti križa. Lezel je proti Razdržnemu med srednjimi. Petrovič je tedaj imel proste roke. Z možnim sprintom se je poenjal v reber, da je bilo kar neverjetno. S tem je pridobil zmago. Sledila sta mu Smerčan in Ljubljaničan Bergant, tudi brez uspeha. Petrovič je imel štiri minute prednosti, ona dva pa sta na cilju v Postojni zasedla drugo in tretje mesto, medtem ko je Zanškar, ki je vodil s Smerčanom skoraj do Ajdovščine, omagal.

Omeniti je treba, da je sreča pri teklišču številka 2 v kolesarstvu odločilnega pomena. Kolesar mora v takem primeru imeti vedno dovolj rezervnih moči, kot ima rezervnih »tabularjev«. Sicer pa je Petrovič v Postojni zaslužno zmagal. Ko to trdim, mislim predvsem na moč in vzdržljivost, ki ju kaže. Pridobil si je zaslužen sloves in priznanje, kot dober kolesar pa ima več možnosti razvoja. Tako pravi tudi naš Della-santa.

Računalni smo, da bo do Tolmina kakšna sprememb, da se bo skupina razbila. Toda to si ni zgordilo. Kajti naši so vodili dirko, bilo pa je še prezgodaj, da bi začeli »sprintati«. Na mostu pri Volah je spet nekdo padel. Nesrečna številka 13 je bila — Novogoričan Kodelja, ki pa se je takoj pobral in z manjšo brazgotino nadaljeval z vožnjo.

Cesta skozi Tolmin in Most na Soči do križišča pri Ciginju ni nič kaj prida. Dinamovec Galvanij iz Zagreba se jo je izognil. Verjetno je misil, da ga nihče ne bo videl.

Prijeten početek in dobra hrana v hotelu Slavorniku po dolgi vožnji iz Bovca — pa so si čez noč kolesarji nesbrali nadaljnih moči za borbo v drugi etapi Postojna — Koper. Končni »Proleterci« so obljubili, da bodo v Koprju odnesli prvo mesto, čeprav se je 200 metrov pred ciljem v Postojni ponesebil njihov sovozač Bonin, zaradi česar je moral odstopiti. Zelja pa znagi na domačih tleh, ki močno bodriča člane koprskega »Proleterja«. Zato so tuči takoj po prihodu v Postojno legli k počitku. Della-santa je po zaledi Mendes-France napil tečenja mleka. Obilna večerja je vsem teknika, nato pa je v sladkem snu minevala učinkovitost. Pieciga je bil ves čas miren in je sam zacek prenisiščal. Tudi Brajnik ni bil zadovoljen samo s petim mestom v Postojni. On zmore več. Toda težka dela, ki jih opravlja na poti, so ga zlasti zadnje čase močno izčrpala. Treningov je imel le malo, skratka, bil je v slab formi. Toda klub vsem težavam so koprski »Proleterci« v drugi etapi »vzgladal. Vsačo popuščanje utegne biti odločilno za ekipo! Ta misel jih je vo-

šarjev. Ktor je prvič spremjal takoj dirko, je doživjal s vari, ki jih ni moč eto enostavno izčrpati. Začimiva v obsežni bi bila knjiga vtipos v take dirke. Mnogo lepih spominov bi bilo zapisano v njej. Bila bi to zgodovina naših mojstrov na kolesih. Prevoziti 283 kilometrov pod takimi pogojmi — to je že nekaj več kot običajni šport. Dirka najboljših kolesarjev Jugoslavije po cestah od Triglava do Jadrana nam bo ostala zaradi svoje lepotne in viteske barbe v trajnim in načlepšem spominu.

Gledo Baruca

je to nujno med člani iste ekipe. Seveda je pri tem vedno odločilna moč in trdna rezilnost, zlasti pa takтика v izbirni pravega trenutka za »napad«. Na ta način je lahko Cerkniški prvič na cilj v Koper. Tretji je bil Pieciga, ki je v deževni vožnji v drugi etapi »vzgladal. Vsačo popuščanje utegne biti odločilno za ekipo! Ta misel jih je vo-

šarjev. Ktor je prvič spremjal takoj dirko, je doživjal s vari, ki jih ni moč eto enostavno izčrpati. Začimiva v obsežni bi bila knjiga vtipos v take dirke. Mnogo lepih spominov bi bilo zapisano v njej. Bila bi to zgodovina naših mojstrov na kolesih. Prevoziti 283 kilometrov pod takimi pogojmi — to je že nekaj več kot običajni šport. Dirka najboljših kolesarjev Jugoslavije po cestah od Triglava do Jadrana nam bo ostala zaradi svoje lepotne in viteske barbe v trajnim in načlepšem spominu.

Gledo Baruca

je to nujno med člani iste ekipe. Seveda je pri tem vedno odločilna moč in trdna rezilnost, zlasti pa takтика v izbirni pravega trenutka za »napad«. Na ta način je lahko Cerkniški prvič na cilj v Koper. Tretji je bil Pieciga, ki je v deževni vožnji v drugi etapi »vzgladal. Vsačo popuščanje utegne biti odločilno za ekipo! Ta misel jih je vo-

šarjev. Ktor je prvič spremjal takoj dirko, je doživjal s vari, ki jih ni moč eto enostavno izčrpati. Začimiva v obsežni bi bila knjiga vtipos v take dirke. Mnogo lepih spominov bi bilo zapisano v njej. Bila bi to zgodovina naših mojstrov na kolesih. Prevoziti 283 kilometrov pod takimi pogojmi — to je že nekaj več kot običajni šport. Dirka najboljših kolesarjev Jugoslavije po cestah od Triglava do Jadrana nam bo ostala zaradi svoje lepotne in viteske barbe v trajnim in načlepšem spominu.

Gledo Baruca

je to nujno med člani iste ekipe. Seveda je pri tem vedno odločilna moč in trdna rezilnost, zlasti pa takтика v izbirni pravega trenutka za »napad«. Na ta način je lahko Cerkniški prvič na cilj v Koper. Tretji je bil Pieciga, ki je v deževni vožnji v drugi etapi »vzgladal. Vsačo popuščanje utegne biti odločilno za ekipo! Ta misel jih je vo-

šarjev. Ktor je prvič spremjal takoj dirko, je doživjal s vari, ki jih ni moč eto enostavno izčrpati. Začimiva v obsežni bi bila knjiga vtipos v take dirke. Mnogo lepih spominov bi bilo zapisano v njej. Bila bi to zgodovina naših mojstrov na kolesih. Prevoziti 283 kilometrov pod takimi pogojmi — to je že nekaj več kot običajni šport. Dirka najboljših kolesarjev Jugoslavije po cestah od Triglava do Jadrana nam bo ostala zaradi svoje lepotne in viteske barbe v trajnim in načlepšem spominu.

Gledo Baruca

je to nujno med člani iste ekipe. Seveda je pri tem vedno odločilna moč in trdna rezilnost, zlasti pa takтика v izbirni pravega trenutka za »napad«. Na ta način je lahko Cerkniški prvič na cilj v Koper. Tretji je bil Pieciga, ki je v deževni vožnji v drugi etapi »vzgladal. Vsačo popuščanje utegne biti odločilno za ekipo! Ta misel jih je vo-

šarjev. Ktor je prvič spremjal takoj dirko, je doživjal s vari, ki jih ni moč eto enostavno izčrpati. Začimiva v obsežni bi bila knjiga vtipos v take dirke. Mnogo lepih spominov bi bilo zapisano v njej. Bila bi to zgodovina naših mojstrov na kolesih. Prevoziti 283 kilometrov pod takimi pogojmi — to je že nekaj več kot običajni šport. Dirka najboljših kolesarjev Jugoslavije po cestah od Triglava do Jadrana nam bo ostala zaradi svoje lepotne in viteske barbe v trajnim in načlepšem spominu.

Gledo Baruca

je to nujno med člani iste ekipe. Seveda je pri tem vedno odločilna moč in trdna rezilnost, zlasti pa takтика v izbirni pravega trenutka za »napad«. Na ta način je lahko Cerkniški prvič na cilj v Koper. Tretji je bil Pieciga, ki je v deževni vožnji v drugi etapi »vzgladal. Vsačo popuščanje utegne biti odločilno za ekipo! Ta misel jih je vo-

šarjev. Ktor je prvič spremjal takoj dirko, je doživjal s vari, ki jih ni moč eto enostavno izčrpati. Začimiva v obsežni bi bila knjiga vtipos v take dirke. Mnogo lepih spominov bi bilo zapisano v njej. Bila bi to zgodovina naših mojstrov na kolesih. Prevoziti 283 kilometrov pod takimi pogojmi — to je že nekaj več kot običajni šport. Dirka najboljših kolesarjev Jugoslavije po cestah od Triglava do Jadrana nam bo ostala zaradi svoje lepotne in viteske barbe v trajnim in načlepšem spominu.

Gledo Baruca

je to nujno med člani iste ekipe. Seveda je pri tem vedno odločilna moč in trdna rezilnost, zlasti pa takтика v izbirni pravega trenutka za »napad«. Na ta način je lahko Cerkniški prvič na cilj v Koper. Tretji je bil Pieciga, ki je v deževni vožnji v drugi etapi »vzgladal. Vsačo popuščanje utegne biti odločilno za ekipo! Ta misel jih je vo-

šarjev. Ktor je prvič spremjal takoj dirko, je doživjal s vari, ki jih ni moč eto enostavno izčrpati. Začimiva v obsežni bi bila knjiga vtipos v take dirke. Mnogo lepih spominov bi bilo zapisano v njej. Bila bi to zgodovina naših mojstrov na kolesih. Prevoziti 283 kilometrov pod takimi pogojmi — to je že nekaj več kot običajni šport. Dirka najboljših kolesarjev Jugoslavije po cestah od Triglava do Jadrana nam bo ostala zaradi svoje lepotne in viteske barbe v trajnim in načlepšem spominu.

Gledo Baruca

je to nujno med člani iste ekipe. Seveda je pri tem vedno odločilna moč in trdna rezilnost, zlasti pa takтика v izbirni pravega trenutka za »napad«. Na ta način je lahko Cerkniški prvič na cilj v Koper. Tretji je bil Pieciga, ki je v deževni vožnji v drugi etapi »vzgladal. Vsačo popuščanje utegne biti odločilno za ekipo! Ta misel jih je vo-

šarjev. Ktor je prvič spremjal takoj dirko, je doživjal s vari, ki jih ni moč eto enostavno izčrpati. Začimiva v obsežni bi bila knjiga vtipos v take dirke. Mnogo lepih spominov bi bilo zapisano v njej. Bila bi to zgodovina naših mojstrov na kolesih. Prevoziti 283 kilometrov pod takimi pogojmi — to je že nekaj več kot običajni šport. Dirka najboljših kolesarjev Jugoslavije po cestah od Triglava do Jadrana nam bo ostala zaradi svoje lepotne in viteske barbe v trajnim in načlepšem spominu.

Gledo Baruca

je to nujno med člani iste ekipe. Seveda je pri tem vedno odločilna moč in trdna rezilnost, zlasti pa takтика v izbirni pravega trenutka za »napad«. Na ta način je lahko Cerkniški prvič na cilj v Koper. Tretji je bil Pieciga, ki je v deževni vožnji v drugi etapi »vzgladal. Vsačo popuščanje utegne biti odločilno za ekipo! Ta misel jih je vo-

šarjev. Ktor je prvič spremjal takoj dirko, je doživjal s vari, ki jih ni moč eto enostavno izčrpati. Začimiva v obsežni bi bila knjiga vtipos v take dirke. Mnogo lepih spominov bi bilo zapisano v njej. Bila bi to zgodovina naših mojstrov na kolesih. Prevoziti 283 kilometrov pod takimi pogojmi — to je že nekaj več kot običajni šport. Dirka najboljših kolesarjev Jugoslavije po cestah od Triglava do Jadrana nam bo ostala zaradi svoje lepotne in viteske barbe v trajnim in načlepšem spominu.

Gledo Baruca

je to nujno med člani iste ekipe. Seveda je pri tem vedno odločilna moč in trdna rezilnost, zlasti pa takтика v izbirni pravega trenutka za »napad«. Na ta način je lahko Cerkniški prvič na cilj v Koper. Tretji je bil Pieciga, ki je v deževni vožnji v drugi etapi »vzgladal. Vsačo popuščanje utegne biti odločilno za ekipo! Ta misel jih je vo-

šarjev. Ktor je prvič spremjal takoj dirko, je doživjal s vari, ki jih ni moč eto enostavno izčrpati. Začimiva v obsežni bi bila knjiga vtipos v take dirke. Mnogo lepih spominov bi bilo zapisano v njej. Bila bi to zgodovina naših mojstrov na kolesih. Prevoziti 283 kilometrov pod takimi pogojmi — to je že nekaj več kot običajni šport. Dirka najboljših kolesarjev Jugoslavije po cestah od Triglava do Jadrana nam bo ostala zaradi svoje lepotne in viteske barbe v trajnim in načlepšem spominu.

Gledo Baruca

je to nujno med člani iste ekipe. Seveda je pri tem vedno odločilna moč in trdna rezilnost, zlasti pa takтика v izbirni pravega trenutka za »napad«. Na ta način je lahko Cerkniški prvič na cilj v Koper. Tretji je bil Pieciga, ki je v deževni vožnji v drugi etapi »vzgladal. Vsačo popuščanje utegne biti odločilno za ekipo! Ta misel jih je vo-

šarjev. Ktor je prvič spremjal takoj dirko, je doživjal s vari, ki jih ni moč eto enostavno izčrpati. Začimiva v obsežni bi bila knjiga vtipos v take dirke. Mnogo lepih spominov bi bilo zapisano v njej. Bila bi to zgodovina naših mojstrov na kolesih. Prevoziti 283 kilometrov pod takimi pogojmi — to je že nekaj več kot običajni šport. Dirka najboljših kolesarjev Jugoslavije po cestah od Triglava do Jadrana nam bo ostala zaradi svoje lepotne in viteske barbe v trajnim in načlepšem spominu.

Gledo Baruca

je to nujno med člani iste ekipe. Seveda je pri tem vedno odločilna moč in trdna rezilnost, zlasti pa takтика v izbirni pravega trenutka za »napad«. Na ta način je lahko Cerkniški prvič na cilj v Koper. Tretji je bil Pieciga, ki je v deževni vožnji v drugi etapi »vzgladal. Vsačo popuščanje utegne biti odločilno za ekipo! Ta misel jih je vo-

šarjev. Ktor je prvič spremjal takoj dirko, je doživjal s vari, ki jih ni moč eto enostavno izčrpati. Začimiva v obsežni bi bila knjiga vtipos v take dirke. Mnogo lepih spominov bi bilo zapisano v njej. Bila bi to zgodovina naših mojstrov na kolesih. Prevoziti 283 kilometrov pod takimi pogojmi — to je že nekaj več kot običajni šport. Dirka najboljših kolesarjev Jugoslavije po cestah od Triglava do Jadrana nam bo ostala zaradi svoje lepotne in viteske barbe v trajnim in načlepšem spominu.

Gledo Baruca

je to nujno med člani iste ekipe. Seveda je pri tem vedno odločilna moč in trdna rezilnost, zlasti pa takтика v izbirni pravega trenutka za »napad«. Na ta način je lahko Cerkniški prvič na cilj v Koper. Tretji je bil Pieciga, ki je v deževni vožnji v drugi etapi »vzgladal. Vsačo popuščanje utegne biti odločilno za ekipo! Ta misel jih je vo-

šarjev. Ktor je prvič spremjal takoj dirko, je doživjal s vari, ki jih ni moč eto enostavno izčrpati. Začimiva v obsežni bi bila knjiga vtipos v take dirke. Mnogo lepih spominov bi bilo zapisano v njej. Bila bi to zgodovina naših mojstrov na kolesih. Prevoziti 283 kilometrov pod takimi pogojmi — to je že nekaj več kot običajni šport. Dirka najboljših kolesarjev Jugoslavije po cestah od Triglava do Jadrana nam bo ostala zaradi svoje lepotne in viteske barbe v trajnim in načlepšem spominu.

Gledo Baruca

je to nujno med člani iste ekipe. Seveda je pri tem vedno od

OTROK IN KNJIGA

Naloge mladinskih knjižnic

V tednu otroka, ko razmišljamo in razpravljamo o vsem, kar moramo in moramo izboljšati v dobro naših otrok, je prav, da se ustavimo ob knjigi. Ali se trudimo dovolj, da bi vzbudili pri mladini ljubezen do dobre knjige in ali ne bi mogli storiti še marsičesa, da bi bila knjiga mladini bolj dosegljiva?

Mislim, da ni potrebno poudarjati vzgojnega v kulturnega pomena, ki ga ima knjiga nasploh. Da bi odraslim postala knjiga življenjska potreba, moramo skrbno polagati temelje že od zgodnje mladosti.

Kakšno vlogo ima knjiga v otrokovem razvoju, izčrpano razloži staršem in vzgojiteljem Baukartovo delo »Otrok in knjiga« (založba Obzorja Maribor, 1954, knjižnica za stare 3). Pisec ne obravnava snovi le teoretično, kot bi lahko sklepali po naslovnem poglavju (»Kakšna pomena je knjiga na splohu«, »Kaj pomeni knjiga za otroka« itd.), temveč praktično svetuje in opozarja starše tudi na negativne posledice branja slabih knjig. Starši, ki skušajo vzgajati svoje otroke in ki si sami niso vedno na jasnom, bodo našli odgovor tudi na vprašanja, v katerih si niti pedagogi niso edini. To je vprašanje defektiv in indjanaric. V najnevarnejši starostni dobi, v predpuberteti in puberteti (11–15 let), ko otroci največ čitajo, je največja nevarnost, da zade mladi bralec v napačno smer. Predvsem fantom nudi plaža vsebinsko tisto, kar jih v tej dobi najbolj privlači, predvsem dramatska napetost in borba. Dekleta pa, predvsem tista, ki jih doma vzgajajo po načelih iz starejših dobrih časov, se z osladnim, neživljenskim ljubezenskim čitvom slabo pripravljuje za življenje. Požiranju romanzettov po načinu zbirke oper le signorinek zapade lahko tudi sodobno vzgajano dekle, ce je n. pr. njena prijateljica obovezalka šunda.

V naših krajih, ob robu tuje mjesnosti, pri naših otrocih, katerih starši se v šoli niso učili materinščine, in pri naši mladini, ki živi v obmorski klimi, je potrebno opozoriti še na nekatera dejstva.

Istra in tudi deloma Primorska sta bili dolgo dobo kulturno in narodno odrezani od svojega srednjeveškega starja. Zaradi tega in zaradi tesne sosečine s tujim narodom se je v teh krajinah tuja miselnost zasidrala močneje kot v ostali Sloveniji. Z vedro in napredno knjigo, ki bo razširjena med ljudmi, se bomo bolje in uspešneje borili proti njej. Tudi knjiga naj bi pomagala, da bomo vzgojili mladino, ki bo gledala življenje stvarno, pa vendar vedro in pogumno prehodila svojo življensko pot.

Poučevanje otrok, ki ne slišijo doma pravilne slovenske besede, je skrajno težko. Posebno je to opaziti pri slovenščini in pri predmetih, ki zahtevajo dobro obvladanje materinščine. Vsi učitelji in profesorji bodo potrdili, da je delo z načinimi otroki lažje. Njihov besedini zaklad je bogatejši in nihovo izražanje pravilnejše in lepše. Ce so se pri pravilnem branju navadili biti zbrani, lahko bolje sledijo pouku, kar pripomore k boljšim učnim uspehom. Izboljšati učne uspehe in dvigniti raven pouka je posebno v nizjih razredih perec problem za naše kraje. Izkoristiti moramo vse, kar nam pri tem lahko pomaga.

V obmorskih krajih je v vročih poletnih mesecih kakor tudi v sočnih dneh, ko tlači ljudi moreče ozračje, potreben za duševno delo večji napor kot drugod. Poleti odklanjajo bralci resne knjige, češ da jih bodo brali pozimi. Razumljivo je, da tudi zato izpodriva dobro knjigo surogati v obliki stripov ali lagodnega sprejemanja literarnih del s filmskega platna. Kot odrasli, zapada tej bolezni našega časa posebno mladina. Le z vztrajnim vzgajanjem k branju dobroj knjige že od otroške dobe se bo mogoče postaviti temu zlu po robu.

Slovenci se radi postavljamo, da je zbiranje domačih knjižnic splošna narodna navada. Že v stari Jugoslaviji so širile svoje redne cene izdaje različne založbe (Moravska, Vodnikova, Cankarjeva, Slovenska in Mladinska Matica itd.). Po osvoboditvi se je z veliko podporo oblasti knjiga zelo razši-

rila. V zadnjem času so tak razvoj zavrel visoke cene. »Mladinski knjig«, ki izdaja knjige načrtno in skrbno paži na kvaliteto, je uspelo izdati v desetih letih 500 knjig. Posebno z zbirkami Sinjega Galeba in Čebelice je Mladinska knjižnica podlago za nove družinske knjižnice. Kot je kulturno in vzgojno, da začnejo otroci že zgodaj z ljubezni zbirati knjige, je jasno, da jim knjige iz domače knjižnice ne morejo potolažiti želje, da bi iz knjig izvedeli čim več o življenju, o krajih in ljudeh.

Solskim knjižnicam posvečajo prenekateri zavodi veliko skrb. Obvezno domače čtivo prisili k branju mnoge, ki bi jim dobra knjiga sicer ostala tuja. Dobre uspehe dosegajo zlasti tisti profesorji, ki se utegnijo in znajo pogovoriti z dijaki o prebranih knjigah in s tem izpodnajo tla prepisovanju izvlečkov. Toda knjiga, ki jo je treba prebrati zaradi ocene v šoli, izgubi svojo mikavost. Celo pustolovščine Toma Sawyerja niso več tako imenitne, če jih je treba obvezno prebrati. Tudi pri izposoju iz šolske knjižnice se zdi dijaku, da nima prave svobode, čeprav si izposodi knjigo, ki ni predpisana.

Sirom naše domovine ustanavljamo knjižnice za mladino. Večinoma so to pionirske knjižnice, ki so namenjene predvsem šoloobveznim otrokom. Vajenščka in kmečka mladina še vedno ostaja brez knjižnice. In prav za mladino, ki zapušča šolske klopi, bi morali najti možnosti, da bi ostala navezana na knjigo. V Sloveniji lahko Ljubljana s ponosom pokaže svojo okusno urejeno mladinsko knjižnico. Zelo gosto posejane so pionirske knjižnice v Hrvatski, ki uvajajo nove metode in skrba knjigo čim bolj približati otroku. V Opatiji n. pr. je knjižničarka pionirka, ki redno opravlja svoj posel tako resno in spretno, da je ne bi doseglia marsikatera odrašla oseba. Preozko so postavljene možnosti razvoja knjižnice tam, kjer so pionirske knjižnice vezane na pionirske organi-

zacijske. Preveč so odvisne od nihajoče aktivnosti same organizacije.

Trdne temelje za trajno rast bo mogla postaviti le takšna ustanova, kjer bo šolan knjižničar — pedagog usmerjal delo knjižnice in čitalnice v zvezi s celotno problematiko določenega kraja, skupno z vsemi, ki jim je poverjena skrb za mladino (Pedagoško društvo, šolski odbori, Društvo prijateljev mladine itd.).

Bolj kot drugod bi rabili mladinske knjižnice v naših krajih. Truditi bi se morali za mnogo več kot samo za to, da bi mestni šolarji prebrali nekaj vec zvezkov pravljic ali da bi dijaki imeli na razpolago vse pustolovske romane, ki so izšli v slovenščini. Ne gre niti zgolj za to, da bi imeli dijaki na razpolago po več izvodov knjig, ki so izdelane za domače branje. Pravilno vodená mladinska knjižnica bi morala pri nas pomagati, da zaježimo tuji vpliv, ki je škodljiv za našo narodno in družbeno rast in ki se mu zopet odprije vrata na stežaj. Ne pozabimo, da bodo v zameno za olje in za jajca prihajali v mesta in vasi njegornalini vseh vrst in da bodo krožili iz rok v roki tudi pod klopni slovenskih šoil.

V Kopru smo na novo ustanovili Ljudsko knjižnico. Brez lastnih prostorov je in revna. Saj nima niti 3500 zvezkov. Med temi je le dobra polovica del v slovenščini. Izrazito mladinskih slovenskih del ima trenutno komaj 100. Koper, ki postaja vse bolj diaško mesto, ima samo 112 dijakov-bralcev. Vajenec je en sam. Brez izdatne moralne in materialne pomoči ne moremo mislit na ureditev mladinskega oddelka, kaj sele na ustanovitev samostojne mladinske knjižnice. In vendar bi bilo prav, da bi si v letosnjem Tednu otroka postavili to nalogu in jo izvedli do Tedna otroka v prihodnjem letu. Ce se bo Društvo prijateljev mladine zavzel za načrt, bo našlo hvaležen program za svoje delo v najbližnji bodočnosti.

Miša Salamun

Domači hladilniki

Marsikateri naši gospodinji je korenost hladilnika še neznana. Ne ve, da ji prav ta hladilna omarica prihrani vsakdanji obisk mesnic in zelenjadnih trgovin, da ji odvečna zelenjava ne ggne v shrambi, ampak ostane sveža v hladilniku. Meso si more oskrbeti z enkratnim nakupom za ves teden in nič več se ji ne skisa mleko, ker ga pred tem varuje nizka temperatura v hladilniku. Prav zaradi tega je prihranjenih s hladilnikom mnogo skrbni tudi mladim materam, ki morajo v poletnih mesecih pripravljati mlečno hrano svojim dojenčkom.

V kratkem bodo imele tudi naše gospodinje možnost, da izpopolnijo svoj kuhinjski inventar s hladilnikom. Kar dve domači tovarni sta ga začeli izdelovati: tovarna Hidromontaža in nam že dobro znana tovarna Tobi. Nekaj sto kosov je bilo že v mesecu avgustu v prodaji. Zavod za napredek gospodinjstva boli v svoj laboratorij prve hladil-

Domači hladilnik

izmerah kot električni štedilnik. Ako ju postavimo enega poleg drugega, dobimo na obeh krovnih ploskvah strnjeno delovno površino. Hladilna prostornina tega izdelka je 56 litrov in more služiti tudi večjim družinam.

Oba hladilnika sta absorpcijska, torej grajena na principu termične ogrevanja. Vsi agregati so oprenjeni s termostatom, ki avtomatično vklaplja in izklaplja električni tok. Vsak hladilnik moremo uravnavati na štiri temperaturne jakosti.

Grena spirala, o kateri smo objavili članek v prejšnji številki

»Starši, pazite, kakšne filme gleda vaš otrok in naj ne hodil v kino pre-pogostol!« To je najnovejši vzgojni poziv na Zapadu, kjer pravijo, da je postal film otrok »sovražnik št. 1«. V dokaz za to propagando je nek vzgojni časopis za starše objavil tudi sliko, ki jo vidite. Posneli so jo z infrardečimi žarki med predvajanjem nekega cowboyjskega filma. Otroci so se tako vživelj v dogajanje na platnu, v vzdružje napetosti, ko gre za življenje in smrt. Na zgornji sliki vidimo, kako trepetata otroka za usodo svojega junaka, na spodnji sliki pa se to se stopnjuje. Fant ne zdrži več, živci ne prenesajo tega napora, obrnil se je proč. Za otroka, ki film ne samo gleda, ampak ga tudi doživlja, prav gotovo taki pogosti živčni pre-tresi ne ostanejo brez posledic.

Druga mama ...

Po naključju sem slišal radovedno sosedo, ki je malo Mileno — katere oče se je po smrti svoje prve žene poročil drugič — vprašala: »No, Milena, kako se razumeta s svojo mačo?«

Ni mi bilo všeč vprašanje, toda odgovor male Milene me je presestil: »Mi nimamo mačeh, mi imamo drugo mamo!«

Sosed je zmanjkalo besed, mogoče tudi zato, ker je opazila mojo prisostnost. Res, ob pravem času, kajti kako lahko bi neprevidna žena zasejala v občutljivo srce otroka nezdravo seme skoraj tradicionalnih predsodkov o drugi materi. Potolažil sem malo Mileno, na katere obrazu je bilo opaziti neko senco in izraz začudenja. Rekel sem: »Zavidi ti twojo drugo mamo, Milena. Res, boljše nima nihče!«

»Vem,« odgovori Milena, »saj jo imamo radi vsi, tudi očka.«

Milena je odšla proti domu. Pot male dekllice, ki je prav tako kot neštete druge, sem spremjal še dolgo potem. Otrokoovo komplikitano duševnost lahko prilagodimo novemu okolju le z najboljšo voljo in z odkritimi simpatijami, tako da bo v orzel umre ali drugače izgubljene matere lahko nadomestila nova mama.

Slučajno poznam Mileninega očeta in njegovo drugo ženo. Mož srednjih let se je poročil pred desetimi leti in je bil vedno vzoren in dober oče štirčlanske družine. Mlajša žena, ki je stopila z njim v zakon, je simpatična, in prepričan sem, da je Milenin oče njen prva resna ljubezen. Razumljivo pa je, da so duševni kompleksi te žene večji in da v tej veliki nalogi stoji pred težko preizkušnjo.

Le kdo pozna žensko dušo do potankosti! Ali se ni pojavila v prsi mlade žene ljubosumnost do drugih žena, ki so ljubljenemu možu kdaj nekaj pomenuje? In tukaj so otroci, živ in trajen dokaz ljubezni moža

Ohišje je izdelano iz zunanjega in notranjega pločevinastega obooda, med katerima je vložena steklena volna kot topotni izolator. Steklena volna je proizvod domače tovarne v Skopju.

Tovarna Hidromontaža je izbrala za svoj izdelek aluminijasto pločevino tovarne Impol, medtem ko je hladilnik tovarne Tobi izdelan iz istega materiala kot štedilniki. Zunanji izgled obeh izdelkov je lichen in ustrezna v vsem estetski upreditvi kuhinje.

Cena niha med 40 in 60 tisočaki. Ce vzamemo za primereno ceno inozemskega hladilnika, čeprav večjega, vidimo, da so domači proizvodi veliko cenejši.

Drobni nasveti

Neprijeten vonj iz vrčev in steklenic odpravimo, če natresemo vanje oglja.

Preden posadimo sobno rastlino v lonček, damo v posodo malo oglja, da korenine ne bodo začele gniti.

Da preprečimo potenje nog, bomo dali v čevlje z gumijastimi podplasti slamenate, plutovinaste ali podobne vložke. Ko čevlje sezujemo, vzemimo iz njih vložke, da se v času, ko nismo obuti, posuše. Od časa dočasa jih moramo tudi temeljito oprati, sicer se preveč nasiti potu in umazanijo.

Nekatere gospodinje pravijo, da se krompir hitreje skuha, če vržete v vodo košček margarine. Poskušajte in preprljajte se same!

Kolesarska dirka od Triglava do Jadran

Zmagovalec Petrovič državni cestni prvak pa Ješič

S tradicionalno kolesarsko dirko Od Triglava do Jadran, ki je bila v soboto in nedeljo, se je praktično zaključila prvenstvena kolesarska sezona v Jugoslaviji. Dirka, ki jo vsako leto organizira koprski kolesarski klub Proleter pod pokroviteljstvom našega tečnika, je namreč hkrati pomenila tudi zaključno borbo za naslov letosnjega prvaka države v cestnih dirkah.

V prvi etapi na 144 km dolgi progi Bovec — Postojna so se zelo dobro odrezali slovenski kolesarji, ki so se uvrstili med prvo deseterico. Zmagal je član beograjskega Partizana Veselin Petrovič, ki je prevozil progo v štirih urah, 54 minutah in 24 sekundah. Stiri minute in 11 sekund za zmagovalcem so prispevali Smerčan (Rijeka), Bergant (Odred) in Bajc (Nova Gorica), minuto za tem pa še Bajlo (Zadar), Brajnik (Koper), Colić (Partizan), Zanoškar (Rog), Hugo (Rijeka) in Flajs (Odred). Favorit dirke Ješič je prispel na cilj šele sedemnajsti; s 13 minutami in 19 sekundami slabšim časom od zmagovalca. Tretji je Flajs, četrti Zanoškar, peti Brajnik, šesti Hugo, sedmi Colić, osmi Bajc, deveti Valčič, deseti Mischninsky (Celovec), enajsti Vuksan, dvanajsti Omerzel, trinajsti Bergant, štirinajsti Piciga itd.

Med petnajstimi prvoplasirani je

lič (Partizan). Državni prvak Ješič je prispel na cilj šele 26.

V skupnem plasmanu je zasedel prvo mesto Petrovič s časom 8 ur, 35 minut in 16 sekund, na drugo mesto pa se je plasiral Bajlo s 5 minut in 12 sekund slabšim časom od zmagovalca. Tretji je Flajs, četrti Zanoškar, peti Brajnik, šesti Hugo, sedmi Colić, osmi Bajc, deveti Valčič, deseti Mischninsky (Celovec), enajsti Vuksan, dvanajsti Omerzel, trinajsti Bergant, štirinajsti Piciga itd.

Med petnajstimi prvoplasirani je

PRIMORSKA NOGOMETNA PODZVEZA

Črn dan za moštva koprskega okraja

Nedeljsko drugo kolo v primorski nogometni podzvezi moremo po pravici označiti za črn dan istrških nogometnih moštev, saj jim ni uspelo osvojiti v štirih streljanjih niti eno točko. V Bertokih je domača Olimpia izgubila z drugim moštvom Nove Gorice z 2:5, v Dekanih je Jadran izgubil z idrijskim Rudarjem z 2:3, v Ajdovščini je domača moštvo Primorje premagalo Koper B z 1:0, v Solkanu pa je Branik premagal Piran s 5:3. Podrobnosti o tekmalah so naslednje:

Glede na potek igre bi v Dekanih vsekakor bolj odgovarjal neodločen rezultat. V prvem polčasu so bili gostje v lahni premoči, ki je pa niso znali izraziti v golih (2:2). Drugi polčas je v glavnem pripadal domačinom, ki so nevarno napadali, vendar pri streljanju na gol niso imeli sreče. Več njihovih strelov je zadelo prečko, pa tudi številne kote niso znali izkoristiti. V trenutku, ko je bil Jadran v premoči, in ko so gledalci pričakovali njihovo zmago, so Idrijcanci iz hitrega protinapada dosegli zmagovalci gol. Streleci: za Rudar Varda, za Jadran pa M. Gregorič in Della Grave.

Poraz Koprčanov v Ajdovščini je zaslужen, saj so nastopili s štirimi igralcemi prvega moštva, ki pa niso mogli preprečiti porazja v igni s požrtvovalnejšim moštvom. Koprčani so bili tehnično boljši, vendar je njihov napad zaradi slabih realizatorjev zapravil vrsto ugodnih priložnosti. Več strelov so poslali v prečko, med njimi tudi enajstmetrovko, ki jo je zastreljal Nino.

V Solkanu je bila igra emakovredna v polju, pred vratimi pa je bil Branik nevarnejši in je njegova zmaga zaslужena. Tudi v Bertokih je drugo

7 slovenskih kolesarjev, kar dokazuje, da si ta šport pri nas utira pot navzgor. Med ekipami je zasedel prvo mesto Partizan, drugo koprski Proleter, tretje Reka, četrto Odred in peto Rog.

V generalnem plasmanu je osvojil prvo mesto in naslov državnega cestnega prvaka Miroslav Ješič (Avala, Beograd) s 35 točkami. Na drugem mestu je Bajlo (Zadar) s 33 točkami, na tretem Hugo (Reka), na četrtjem Petrovič (Partizan, Beograd), na petem pa Colić. Piciga je na devetem mestu, Dellasantu na enajstem in Brajnik na petnajstem mestu.

V splošni oceni ekip je na prvem mestu Partizan, na drugem Proleter in na tretjem Rog.

Zmagovalec dirke Petrovič je prejel pokal Slovenskega Jadranja in radio aparat, drugi dirkači pa diplome.

Primorska založba „LIPA“ KOPER

Obveščamo

podjetja, zadruge, ustanove in vso javnost, da od 1. oktobra letos bivša tiskarna »Pecchiarì«, sedaj TISKARNA PRIMORSKE ZALOŽBE »LIPA«, spet redno obratuje.

SPREJEMAMO vsa v tiskarsko stroko spadajoča naročila — razen knjig in brošur — in se priporočamo.

VELEBLAGOVNICA

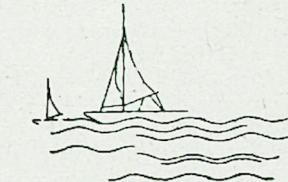
»TRGOVSKI DOM«, KOPER

nudi za jesensko sezono veliko izbiro raznovrstnega tekstilnega blaga, perila, volnene trikotaže, posebno pa še veliko izbiro usnjnih plaščev

Za cenjeni obisk se priporoča kolektiv

Tovarna ribjih izdelkov

„Delanglade“ Koper

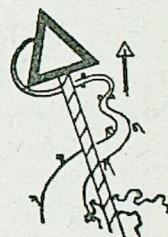

Vam nudi vse vrste konzerviranih rib najboljše kvalitete po dnevnih cenah

Za potovanje in izlete se vedno poslužujte najmodernejših avtobusov

„Primorje“ v Piranu

Opravljamo tudi tovorni promet doma in v inozemstvu

OBRTNO PODJETJE

„Zvezda“ Piran

S svojimi obrati:

elektro-delavničko, krojaško in šivilsko delavničko, fototehniko, brivnico in česalnico, pekarno, radio delavničko in trgovino z elektromaterialom se priporoča s svojimi uslugami.

„Astra“ Veletrgovina z usnjem, gumo in tehničnim tekstilom

NASLOV: Ljubljana, Bežigrad 6

TELEFONI: Centrala, računovodstvo in sekretariat, Bežigrad 6, 32 — 394, direktor 30 — 013, komercialni oddelki 32 — 470

Skladišče usnja, čevljarskih, sediarskih, tapetnih in potrebščin, zaščitnih sredstev in tehničnega tekstila, Bežigrad 6, telefon 32 — 394

Skladišče gumijevih izdelkov in plastičnih mas, Titova c. 17, telefon 21 — 425

Poslovalnica za gume in plastične maše, Titova c. 17, telefon 21 — 424

Poslovalnica za tehnični tekstil, Kolodvorská ul. 26, telefon 31 — 758

A S T R A specializirano trgovsko podjetje za usnje, gume, plastične mase, čevljarske, sedlarške, tapetničke potrebščine in orodje, tehnični tekstil in zaščitna sredstva. Vam postreži iz svojih sortiranih zalog vedno po najnižjih konkurenčnih cenah.

Rudniki, tovarne, obrtna podjetja, trgovska podjetja, transportna podjetja, mlinska podjetja, gradilišča in ustanove prepričajte se o solidni postrežbi in najnižjih cenah v veletrgovini Astra.

Vsa naročila, tako osebna in pisemna ali preko naših potnikov, izvršujemo solidno in hitro. Pri naročilih tehničnega materiala Vas postrežemo tudi s strokovnimi nasveti.

TOVARIŠI

(Nadaljevanje s 7. strani)
dobrega mnenja o združenih, je bil brž pripravljen priznati, da je star Houdan pošten človek in da se bri ga za svoje ljudi.

»O, ti presneti Ivan,« je rekel, »ti si pa res trmat.«

»Ne gre za to. Za to gre, da star Houdan ne more tu nič pomagati.«

»Kje te pa boli?«

»Nikjer.«

Isto vprašanje in isti odgovor kot včeraj. Misel, da Kernevela nič ne bo, je Le Brix spravljala v zmedo. Kaj neki le mu je, da je tako bolan in da nima nobenih bolečin? Prav gotovo kaka potuhnjena bolezna. Ali ne bi bilo stokrat bolje, če bi ga pošteno bolelo in da bi bil potem mir?

Iz juhe na kuhalniku se je kadilo. »Vzdigni se, Ivan.«

Ivan Kernevel je le s težavo sedel na svojo posteljo. Skledčko, ki mu jo je molil Le Brix, je vzel v obe roki in srnkil požirek. Le Brix je pobesil roke in z nežnim izrazom na obrazu spremjal njegove gube.

»Prav do dna izpijal. Na dnu je juha najboljša.«

»Počakaj, prijatelj, lepo po manem,« je odvrnil Kernevel.

Odlöžil je skledčko na omarico.

»Ali mi nisi prej rekel,« je po vzel Le Brix, »da si čutil bolečino v boku?«

»Že. Pa je minila. Samo slabega se počutiš, nič drugega. Jutri mi treba računati dosti z mano na stavbišču.«

Le Brix si je mislil sam pri sebi: »Konec je z njim.«

»Pomaranče sem ti prinesel,« je rekel na glas.

Kernevel se je zganil. Ko je bil oče na smrtni postelji, mu je prinašal pomaranče v bolnišnico. »Močno sem pa bolj bolan, kot si mislim?« je dejal sam pri sebi. Le Brix je zvlekel pomaranče iz žepa. Pol ducata jih je bilo.

»Ce se boš kdaj ponocib zbudil in ce boš žezen.«

»Hvala, Fortunat. Lepo je bilo od tebe...«

Njegov glas pa je bil tako žalosten, da je Fortunat zavzet prekrižal roke in vzkliknil:

»Kaj pa ti vendar je? Ne pusti se no povoziti, Ivan, drži se, sto bovg. Kaj pa ti koristi, če si tako ženeš k srcu? No, če to ni od sile, je rekel ves žezen, »tak možak, kot si ti!«

Kernevel je zmignil z glavo, češ, saj je vseeno.

»Prinesi mi moje račune,« je rekel. »V predalčku so, čisto spodaj.«

Le Brix je našel v predalcu dve majhni beležnici, spet z elastiko, rdeče obrezani in v platnicah iz sivega platna. Pomolil ju je Kernevel.

»Ali sta to?«

»Sta. Vzel ju boš s sabo. Izročil ju boš Dagomu in mu rekel, naj pride k meni, ker mu moram razložiti nekatere stvari. Je v redu?«

»Lahko se zanesem,« mu je odvrnil Le Brix in potisnil beležnici v žep. »Zvečer grem k Dagomu.«

»Dobro, Fortunat. Zdaj me pa pusti samega. Zdi se mi, da bom malo zadremal.«

Atomska ali „konzervna“ doba?

Da je naša doba atomska, lahko sišimo vsak dan. Posebno preživeli ljudje iz dobe, ko je puhalo lokomotiva še z »blazno« hitrostjo 20 km na uro, radi zabavljajo čezno. Drugi so mnenja, da je to doba plastike, nekateri, da je doba medplaventarnih poletov. Prav gotovo pa še niste nikogar šlišali, da bi z mejo trdil, da je to stoletje konzerv. Zakaj? Naj navedem samo en primer: letno proizvedejo samo v ZDA 83 milijard konzerv.

Izmislitelj konzerv ni bil Amerikanec in tudi ni živel v stoletju konzerv. Bil je Francuz in je živel v začetku minulega stoletja.

Bilo je leta 1795. Francoska armada je bliskovito prodiralna na vse strani. Vojake, ki so bili na frontah, pa niso mogli zalagati s hranijo. Prodiranje je bilo večkrat zaustavljeno. Hrane je bilo malo in še ta je bila neužitna. Ljudje na vladu so se globoko zamisili nad tem in razpisali natečaj, kako rešiti problem konzerviranja jestvin.

Siromašni Nicolas Abbert iz Pariza je postal oče konzerve. Pnisl je na zamisel, ki je dokaj enostavna: že dolgo je bilo znano, da se kuhanje in pečenje jestvine kasneje pokvarijo od presnih. Domislil se je, da bi lahko kuhanomezo vložili v vase in jih tako zaprli, da bi ne mogel vanje zrak. Nastale so prve konzerve. Abberta ne srečamo nikjer v francoski zgodovini, toda jasno je, da bi Napoleon nikoli ne dosegel uspehov, kot jih je, če bi ne bilo ravno njega.

Anglež Peter Durand je Abbertove steklene vase zamenjal s pločevinastimi in tako dosegel, da se niso razbijale. Tako so začele konzerve svojo osvajalno pot po svetu. Sedaj je proizvodnja konzerv tak, da si jo komaj lahko zamislimo. Človeške roke so zamenjali stroji. Samo ena tovarna lahko konzervira v petih urah po petdeset in sto tisoč škat.

tel graha. To pomeni: trinajst ton graha očisti, skuha, ga sterilizira in še potem ga spravi v konzerve. Na vsako škatlo nalepijo etiketo, po 100 konzerv gre v en zabor in takih zaborjev nastane samo v enem dnevu ničkoliko.

Seveda je konzervna industrija tako napredovala, da ne konzervirajo več samo prehrabeni artiklov. Sedaj konzervirajo stvari, za katere bo ste komaj verjeli, na primer: teniške žoge.

Ko so bili Francuzi v tenisu nepremagljivi in je bila Francija vsako leto finalist Davis-cupa (pred petindvajsetimi in več leti), so bile njihov glavni tekmeck ZDA. Finalne tekme so se odvijale v Parizu. Toda če so hoteli igrali Američani v Parizu, so morali igrali s francoskimi žogami, ker so njihove zaradi dolgega potovanja iz Amerike izgubile prožnost. Zato so si morali nujno nekaj izmisli. Nekdo se je spomnil, da bi lahko žoge enostavno konzervirali v škatle, kjer bi bil isti pritisk, kot v žogah samih. Tako so žogice obdržale svojo prožnost še leta in leta po izdelavi.

Kakor se mogoče zdi preprosto, je bilo vendar najtežje konzervirati pitno vodo. Ta problem so rešili zavezniki v zadnji svetovni vojni, ko so morali z njim zalagati svoje čete v pustinjah in na bojnih ladjah. Pitna voda ima v sebi take minerale, ki jo napravijo neužitno, če dlje časa stoji. Iznašli so nekak vosek, s katerim prevlečejo notranjo stran konzerve, ker že navaden stik vode s kovino okuži vodo.

Mnogo manj privlačne kakor te, so konzerve z živimi črvimi. Pred dvema, tremi leti se je neki nadobudni Amerikanec spomnil, da bi lahko konzerviral žive črve za ribiče. Take konzerve lahko vzdržijo mesece in mesece dolgo, ker s posebnim preparatom živali »uspavajo«, kakor hitro pa jih potegnejo iz kon-

zerve, živali ožive in ribiči jih lahko kar nataknijo na trnek. Nekje so tako konzervirali žive hrošče, ki so učinkovito sredstvo proti žuželkam, saj so uspešnejši od samega DDT. Za splošno potrošnjo pa so začeli na Floridi konzervirati kače meso, ki je za nekatere ljudi prava poslastica.

Ceprav še ni uspel, da bi konzervirali sončne žarke, da bi se ljudje lahko z njimi greli tudi pozimi, pa so konzervirali dim. Posebno važen je v vojski ker se za njim lahko skrivajo vojaki.

Ako bo tehnik konzerviranja tako napredoval, kot je doslej, bomo nekoč imeli v konzervah vse, kar bomo hoteli. Tudi svetloba in toploto?

Prijatelj iz Portoroža mi je zaupal nekaj cvetk. Ni mi kazalo drugega, kot da sem jih šel sam »poduhvat«: še za časa velikega šahovskega turnirja so se šahisti iz Pirana, Portoroža in Sečovelja, med katerimi je tudi nekaj znanih imen, tako silno »vzakazali«, da niti svojega moštva niso mogli sestaviti za turnir, čeprav so za to potreben samo štirje.

V Portorožu zelo slovi »Ribja restavracija«. Slovi po svojih kuhinjskih izdelkih, za katere se včasih ne da ugotoviti, iz kakšnih rib so napravljeni. To verjetno zato, ker se ne spoznajo na imena morskih rib. Tudi so tam razni »škombri«, »sardele« in druge ribe, — med katerimi je največ morskih kapičev ali guatov, — silno »poceni«. Tako staneta dve »škombri« s kosom kruha »samoa« 270 dinarjev — vse v znamenju dviganja standarda!

Zasledil sem tudi, da se tamkaj na vseh plateh prilagojujo splošni turistični dejavnosti kraja. V tem nočjo zaostajati niti piranski fajmōstri, ki so na vhodna vrata bazilike obesili opozorilo, kako se je treba v cerkvi vesti in kako je treba biti oblečen, kar v več jezikih. Na prvem mestu je nemščina — gospodje že dobro vedo, kje so obokani žepi, na drugem je seveda italijanščina, — namesto japonsčine — (da bi bila pokojna »aks« spet vzpostavljena vsaj na tem področju) pa je na zadnjem mestu ponizna slovenščina. To je še dobro, da le malo Slovensce zahaja tja notri, ker bi bilo si-

Fakir pred sodiščem

Pred drugo svetovno vojno, ko so Angleži še gospodarili v Indiji, so se brezobzirno borili proti fakirjem, ki so s svojo spretnostjo »kradli« tuječi denar. Tako so nekoč spet poklicali pred sodnike takega fakirja. Obtoženi fakir ni izgubil svoje hladnokrvnosti niti za trenutek in je vztrajal na tem, da gledalcev ni valjal. Bilo ga je nemogoče spraviti iz ravnotežja. Navsedajno pa se je sodnik, ves obupan in utrujen, zadrl na fakirja: »Potem mi pa dokažite, da vaši triki niso prevara!« Fakir se je počasi zleknil na tla, ostal nekaj trenutkov neglivo, a ko se je začel počasi dvigati, je začela na sodnikovo mizo ležti ogromna kobra, ki je si kala in stegovala jezik. Vsi so od strahu otrplili in stali nepremično, ker so dobro vedeli, česa je sposobna kača, katere ujed je skoraj vedno smortnonosen. Samo fakir ni izgubil svojega notranjega miru. Ko se je kobra pripravila na napad, dvignila glavo in del telesa, sta pritekla dva poličaja in jela s sabljama sekati po mizi. Razsekala sta akte, polila

črnilo, zdrobila črnilnik itd. Ko so se na sodnji nekoliko umirili, so ugotovili, da je marsikaj polomljene in uničenega, samo o fakirju in kobri ni bilo ne duha ne sluha. Vsi so se vznemirjeno spogledovali, toda fakir, ki je na tako drastičen način dokazal svojo nedolžnost, niso več iskali. Sodnik je še istega dne zaprosil za premestitev v Anglijo, ker ni hotel imeti nikakršnega opravka več s fakirji.

Hodite po stopnicah

Hoja po stopnicah je trdo delo, saj zahteva trikrat več energije kakor kopanje, ki je eno najtežjih kmečkih del. V nekem institutu v Dortmundu, kjer se ukvarjajo s podobnimi vprašanji, so ugotovili, da ljudje, ki stanujejo v drugem ali tretjem nadstropju in morajo opraviti to pot večkrat na dan, postanejo tako »streñirani«, kot srednji atleti. Naj navedem samo en primer: človek, ki hodil, uporabi 2,1 kalorije na minuto, če koplje na njivi, dvakrat toliko, če se pelje s kolesom 6,3 kalorije, če pa hodil po stopnicah, uporabi 15 in več kalorij na minuto.

„ISTRA BENZ“ Koper

s svojimi servisi v Izoli, Piranu, Bujah, Umagu in Novem gradu. Vam nudi vse vrste goriva za motorna vozila ter olja domače in tuje proizvodnje.

GRADBENO PODJETJE

»KONSTRUKTOR« PIRAN

opravlja vsa gradbena dela, izdeluje stavbno pohištvo, instalira vodovodne naprave. V lastni cementarni izdeluje terasne pode in oblage ter betonske cevi po nizkih cenah

cer verjetno več pritožb čez tako »zapostavljanje«. Tako pa mi je le starista istrska ženica, ki se ne more odreči vseh naukov in navad, katere so ji vse življenje večpljivo doma in v cerkvi, potožila, da smo pri »gospodih« še vedno manjvre na raja.

Ko sem že pri tem, naj povem še to, kako je bilo v nedeljo v Ravnu. Lepo so sprejeli in pozdravili plemenite darovalce iz Dolenskega, ki so jih prinesli v dar kompletno knjižnico. Vsem pa menda le ni bilo veliko do nje. To so pokazali med nastopom novomeskega pevskega zborja. Ko so gostje odpeli komaj nekaj pesmi, se je koncert na odru nenadoma spremenil v koncert v dvorani, kjer so bila glavna in edina glasbila stoli in čevlji. Začela se je namreč maša in je nekateri niso hoteli zamuditi tudi za ceno poslušanja lepih narodnih in drugih pesmi. Tako so v nedeljo v Ravnu imeli kar tri koncerte — k že na vedenima dvema je treba seveda prištetih še cerkvenega, ne vstevši večerne »serenade«. Rekel nisem nič, mislil pa sem si, da bi že lahko prav vsi Ravenci pokazali do govorov več hvalenosti, pa čeprav bi zato enkrat zamudili mašo.

V nedeljo popoldne sem bil tudi v Pobegih-Cežarjih. Tam so praznovali vsakoletni praznik — spomin na strašno okupatorjevo ofenzivo pred dvajsetimi leti. Domačini so se zbrali na komemoracijo za pad-

limi. Prišla je tudi godba od Antona, ki pa se ni znala prilagoditi svečanosti. Ali je pozabila, ali pa jih še nikoli ni znala, zaigrala ni namreč niti ene partizanske pesmi, primerne partizanske pesmi, ampak je neprestano razgrajala samo z veselimi koračnicami, kot da je prišla na veselico. Na srečo je nerodni položaj rešila domača godba, ki se je za to pripravila.

Povabili so me tudi na filmsko predstavo v Šmarje. So že vedeli, zakaj! Zadeva je kaj nerodna: projekcijski aparat povzroča namreč tak zamorski šum, da ga preglasí samo že razgrajanje šmarskih otročajev, ki pridno in vestno obiskujejo večerne predstave, — seveda brez varstva in primernega nadzorstva. Pri vsem tem je najbolj zanimivo to, da je v Šmarjalu kup radiotelefonov, ki že neskončne čase popravljajo aparatu. Postreči se jim le to, da večkrat iz zvočnega filma napravijo nemega — menda prav zato, da pride ves ropot v dvorani in šum aparatu do polnega izraza.

V Izoli pa so takole pozdravili delež iz gostinstva: »Dobrodošli v Slovensko Istru na III. zbor gostinjev«. Da bi bolj držalo, so to celo napisali na velik transparent in ga napeli nad cesto, da ja ne bi kdo mogel podvomiti v njihove črko-slovske sposobnosti!

Pa drugič spet kaj in lepo pozdravljeni!

Vaš Vane

21

VICENTE BLASCO IBÁÑEZ

MOČVIRJE-SMRTI

CAÑAS Y BARRO

se rokami ogromno jeguljo, ki je bila po hrbitu zelen in belkasta po trebuhi, kot noge debela in z lepljivo prozorno kožo. Nosi jo je po vasi med igranjem na dudo, medtem pa so najbolj častitljivi člani skupnosti hodili od hiše do hiše in prodajali srečke.

— Na! vsaj enkrat delaj! — je reklo stari Paloma in zagnal jeguljo Sangoneri.

Potepuh, počaščen nad tolikim zaupanjem, je ponosno hodil z živaljo v rokah. Sledili so mu dudaši in bobnarja ter nemirna otročad.

Zenske so prihitele, da bi si od bližu ogledale nenavadno veliko jeguljo, kot bi bila skrivenostno jezresko božanstvo.

Sangonera jih je surov odrival.

Saj mi jo boste končale s tem večnim tipanjem! . . .

Ko pa je potepuh prišel pred gostilno, se je počutil sreča, ker ga je vse ljudstvo občudovalo. Roke so ga zatele boleti, ker ni bil vajen trdega dela. Pomislil je, da razkazovali jegulje pravzaprav ni njegov posel. Zato jo je zaupal poglavcem, naj bi jo oni nosili v sprevod.

Stopil je v skoraj prazno gostilno. Za pultom so se Nellefeta in njen mož in Tonéti pogovarjali o minulem prazniku, cigar stroški so šli na račun onih, katerim je sreča naklonila dobre redoljins. Iz Valencie so bili naročili črne obleke, da bodo v njih prisostvovali maši v prvi klopi. Razpravljali so o pripravah za slovesnost.

Z naslednji dan je bilo določeno, da se pripeljejo s poštnim čolnom godci in pevci ter razviti pridigar. Ta bi moral pridigati o detetu Jezušku, obenem pa izrabiti priložnost in pohvaliti si jasne čednosti albuferskih ribičev.

Velik čoln je odšel proti Dehesi, da naloži mrite za okrasitev trga. V nekem kotu gostilne je bilo nekaj košev, v katerih so po navadi hranili masiclets, neke vrste možnarjev. Ti so ob streljanju grmeli kakor topovi.

Komaj se je naslednje jutro zasvitalo, že so pokali možnarji. Včas si imel, kot da po vseh ulicah divljajo boji. Ljudje so se kopili na bregove kanalov in niso skoparili s pohvalami.

Da, Palomov vnuk je znal vse lepo urediti, pa čeprav je razpolagal s Canamelovim denarjem! . . .

Prispet je poštni čoln. Iz njega je prvi stopil pridigar, debel, impozantan duhovnik, ki je nosil veliko vrečo iz rdečega damata.

Sangonera, ki je kot nekdaj cerkvenik užival še nekaj slovesa, je takoj pograbil duhovnikovo prtljago in jo zadel na ramen.

Nato so izstopili debeli in kodrolasi pevci, sledili so jim violinisti in flavlisti z glasbili pod pajduhami.

Vsi so se pomenkovali o ali y pebreli, ki so jo pravljali v Palmari, kot bi bili prišli z edinim namenom, da preizkusijo kuharsko sposobnost tega kraja.

Množica se ni razšla, ker je želela videti od bližu tiste čudovite inštrumente, ki so bili položeni zraven jarbola. Največje zanimanje so vzbujale pavke, ker so bile zelo podobne ponjam, v katerih so cvrli ribe; poleg teh so kontrabasi ali kakor so jih imenovali, velike kitare, napolnjevali to primativno in preprosto ljudstvo z radostjo.

Maša se je začela ob desetih. Trg in cerkev sta bila prepolna orome po rostliniju iz Deheze. Goste prepregle listja so prekrivale blato. Na oltarju je bilo veliko sveč v voščenici.

Tonéti je poskrbel za najmanjše potankosti; določil je celo spored petja med slovesnostjo. Ni hotel slovesne maše, pri kateri so ljudje samo spali. To naj kar v mestu opravljajo! V Palmari kakor tudi v celi sosesčini so radi imeli Mercadantovo mašo.

Zenske so ganile barkarole, ki so jih med svetimi obredi pevili tenorji . . . Može so z glavami spremljali ritem glasbe. Po Nellefetinih besedah je bila vsa ta slovesnost razen tega, da je poživila duha, boljša od vseh gledališke predstave in povrh vsega še v korist dusi.

Medtem so na trgu pokali možnarji, stresali cerkvene zidove, motili petje in prekinjali pridigarjevo gospobesvdenost.

Po končani maši je ljudstvo planilo na trg in čakalo na zajtrg. Tedaj se je spet prikazala godba iz Catarroje, na katero so bili med obredi že kar pozabili.